

**CENTAR
ZA
MIR
NENASILJE
I
LJUDSKA
PRAVA
OSIJEK**

**PRAĆENJE SUĐENJA ZA
RATNE ZLOČINE
IZVJEŠTAJ ZA 2006.**

Uredila Katarina Kruhonja

Osijek, 2006.

**PRAĆENJE
SUĐENJA
ZA
RATNE
ZLOČINE
U
PROCESIMA
SUOČAVANJA
S
PROŠLOŠĆU**

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek
u suradnji s

**Documentom
Građanskim odborom za ljudska prava
Hrvatskim helsinškim odborom za ljudska prava**

**Sudske procese u RH
pratili su:**

Veselinka Kastarović
Maja Karaman
Hajdi Katinac
Tanja Šijan
Mladen Stojanović
Goran Miletić

Izdavač:

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek

Za izdavača:

Branka Kaselj

Urednica:

Katarina Kruhonja

Lektor i redaktor:

Krunoslav Sukić

Oblikovanje i tisak:

Grafika, Osijek

Naklada:

300

Osijek, 2006.

ISBN 978-953-7338-05-3

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 624591

Projekt je proveden uz podršku

**Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država u RH
Misije OSCE-a u Republici Hrvatskoj
Vlade Kraljevine Norveške**

Dozvoljeno prenošenje tekstova uz navođenje izvora.

**PRAĆENJE
SUĐENJA
ZA
RATNE
ZLOČINE**

**NALAZI I MIŠLJENJE
ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU
LJUDSKIH PRAVA
IZVJEŠTAJ ZA 2006.**

Izveštaj su sačinile Veselinka Kastratović i Katarina Kruhonja
na temelju izvještaja monitoring timova
i
separata izvještaja Državnoga odvjetništva RH za 2005. godinu,
te
statističkih podataka prikupljenih od
županijskih državnih odvjetništava

SADRŽAJ

5	Suočavanje s naslijeđem prošlosti i odgovornost pravosuđa
7	Svrha i način praćenja suđenja za ratne zločine
8	Sažetak nalaza i mišljenje
15	Detaljan izvještaj o zabilježenomu stanju
15	Statistički podaci
18	Predistražni postupci
19	Istrage
22	Optužnice
25	Glavne rasprave
25	Tehnički uvjeti
26	Javnost suđenja
27	Sudska vijeća
28	Trajanje glavne rasprave
29	Pravo na obranu putem branitelja
29	Angažman tužitelja u dokaznom postupku
30	Položaj svjedoka i žrtava
31	Mišljenje monitora o pojedinim procesima
38	Dodatci
38	Pregled praćenih suđenja za ratne zločine na županijskim sudovima RH tijekom 2006. godine.
48	Pregled pravomoćnih presuda u 2006. godini
50	Kronologija tijeka pravosudnoga procesa protiv Branimira Glavaša

SUOČAVANJE S NASLIJEĐEM PROŠLOSTI I ODGOVORNOST PRAVOSUĐA

Politička zajednica ne može dugoročno funkcionirati ako ne počiva na konsensualno (ili barem velikom većinom) uglavljenim vrijednostima koje su temelj zakonotvornoga sustava i pravosudne prakse. U poslijeratnim, a posebice postkomunističkim poratnim uvjetima ovo načelo postaje i aktualiziranim moralnim, pravnim, ali i političkim problemom. Jer, postkomunistički procesi ovu su tradicionalno nazočnu problemsku shemu ne samo aktualizirali nego i (uglavnom: jednodimenzionalno) dodatno politizirali. Iz višedesetljetne tradicije režimski zadavanoga kolektivismu postkomunistički je model pretežito revitalizirao nacionalizam kao ustanovni (institucijski) okvir za ustanovljenje društveno relevantnih vrijednosti. Kombiniran s mnogo starijim "neraščišćenim računima" - na kojima počiva nacionalističko samorazumijevanje nacije - a koji su zadugo bili zaleđeni u starome režimu, ovako se je podgrijani nacionalizam dao u nov nastavak potrage za nacionalnim identitetom.

U ratu je taj identitet reproduciran ne samo ekstremističkim interpretiranjem patriotizma, nego i njegovim svođenjem na rodoljublje, a ne na domoljublje (pa su, prema godinama obvezatnoj propagandnoj paradigmi Hrvati iz Australiji bili domaćim Hrvatima bliži od srpskih susjeda). Konačno, nekritičko vezivanje "obnovljenoga" ("državotvornog") identiteta za "dostojanstvo domovinskoga rata" dovelo je do potpunoga nedostatka sluha za "njihove" žrtve i nesposobnosti za osudu "naših" počinitelja ratnih zločina. Činjenica da je hrvatska država bila napadnuta interpretirana je – slijedom rečenoga kolektivističkog obrasca – kao indicija da su (svi) Hrvati koji su se latili oružja bili u pravu u ratu do kojega je potom, posljepotkom napada, bilo došlo.

Povijest načelno razumljena kao svojevrsno samoposluživanje iz kojega se uzimlje po volji, a ostavlja ono što nije privlačno za dnevnu uporabu, kritički je uspostavljena polazna točka ozbiljnoga sučeljavanja s prošlošću. No, njegovo značenje za osobne identitete ostaje svagda prijepornim jer trajno ostaje na dispoziciji načelno slobodnim osobama. Posve očitim postaje doseg ovog fenomena u formi nacionalne države (koja svagda počiva na sustavnome zabašurivanju "tamnih" strana "naše" prošlosti), u kojoj su etno-nacionalno legitimirani svi bitni politički odnosi; identitet u tako reduciranoj inačici postaje odlikovanim mjestom suodnosa kulture i moći. U konkretnim konzekvencijama: bez sustavnoga prihvaćanja poslijeratne pravednosti društvo se naprosto ne može osloboditi ovoga obrasca kolektivne konstrukcije identiteta brojnih pojedinaca.

To, pak, nadalje znači: nije moguće izići iz kolopleta ratnih psihologija bez sustavnoga uvažavanja svih žrtava zločina i masovnih kršenja ljudskih prava počinjenih u ratu - ubojstva, mučenja, progona i uništavanja imovine, kao što bez prevladavanja kulture negiranja i nekažnjavanja zločina počinjenih u ime vlastite nacije, nije moguća preobrazba post-totalitarnoga i poslijeratnog društva kakvo je hrvatsko

**Polazna točka
ozbiljnoga
sučeljavanja s prošlošću
je kritički odnos
prema
povijesti načelno
razumljenoj
kao
svojevrsno
samoposluživanje.**

**Bez sustavnoga
uvažavanja
svih žrtava zločina
i masovnih kršenja
ljudskih prava
počinjenih u ratu
nije moguće izići
iz
kolopleta
ratnih psihologija.**

u demokratsko društvo prevladavajuće vladavine prava. Samo upornim radom na uklanjanju uzroka koji su doveli do ratnih sukoba, a onda i novih nepravdi u ratu, moguće je osloboditi kreativne razvojne kapacitete u novonastaloj zajednici, uskladiti odnose i graditi zajedničku sigurnost. U poslijeratnoj optici to, prije svega, znači: načelno reducirati nasilje u postupanju sa sukobima koji su neizbježni u svakidašnjem funkcioniranju društva, te, tako, predusretati moguće ratno nasilje u budućnosti.

No, navedeni procesi suočavanja s negativnim naslijeđem prošlosti ovisni su o transformaciji političkih, pravosudnih i izvršnih institucija.¹ Unatoč deklarativnome prihvaćanju temeljnih vrijednosti pravnoga poretka, odnosno, unatoč deklarativnoj spremnosti predstavnika i predstavnica najvažnijih političkih stranaka da se svi ratni zločini osude, u praksi još uvijek prevladava nevoljkost, suzdržanost i tek djelomična spremnost pravosuđa i političkih institucija za preuzimanje odgovornosti za procesuiranje svih ratnih zločina. To se je najbolje vidjelo u tijeku rasprave o određivanju pritvora Branimiru Glavašu u Hrvatskom saboru.

Sudski procesi za ratne zločine koje su počinili – ili veoma vjerojatno počinili - pripadnici hrvatskih vojnih i/ili policijskih postrojbi započeli su s desetogodišnjim zakašnjenjem, onda kada je u tom pogledu počeo jačati javni pritisak (iz zemlje i inozemstva) te, konačno, formirana i odgovarajuća politička volja. Upravo time okrivljeni, optuženi, osuđeni, predstavnici braniteljskih udruga i dio javnosti argumentiraju stalno ponavljanje pitanja o “pametovanju sa zadržkom”, istovremeno, posve neshvatljivo, insistirajući nerijetko i na “neprihvatljivoj žurnosti pravosudnih postupaka” (koji traju petnaestak godina ili počinju s takvim zakašnjenjem). No, unatoč tomu, upravo su kazneni postupci u mnogome doprinijeli osvještavanju činjenice da su (u Pakračkoj poljani, U Paulin Dvoru, u vojnom zatvoru “Lora”, u vojnom zatvoru u Virovitici, u Osijeku) počinjeni zločini nad civilima i zarobljenicima koji nisu pripadali hrvatskoj naciji. Na to je počela reagirati ne samo država, nego su ovi postupci i društvenoj razini olakšali pomak dominantnih stavova od uvjerenja da u obrambenom ratu nije moguće učiniti ratni zločin prema (još uvijek ne posve prihvaćenome) shvaćanju da je ubijanje, maltretiranje i progon civila, djece, bolesnika i zarobljenika zločin protiv čovječnosti koji se ni u kojim okolnostima ne smije opravdati.²

Nastavak trenda jačanja javnog mnijenja i pripravnosti državnih ustanova za rasčišćavanje s naslijeđem prošlosti ovisit će uveliko i o tomu u kojoj će mjeri Državno odvjetništvo i sudovi Republike Hrvatske svojim radom (ali i informiranjem i educiranjem javnosti) davati **nedvosmislenu poruku** da će, bez obzira na pritiske političkih struktura, politički moćnih interesnih skupina ili dijelova javnosti, odlučno zastupati javni interes i interese žrtava ratnih zločina, a time dugoročno i širi interes nacije u cjelini.

¹ *Tranzicijska pravda* označava pravosudne i nepravosudne mehanizme jačanja vladavine prava i ostvarivanja pravde za žrtve putem suđenja za ratne zločine, dokumentiranjem stradanja, reparacijama, te institucionalnim reformama

² Istraživanje javnog mnijenja u srpnju 2006. godini, koje je provela *Documenta – centar za suočavanje s prošlošću*.

SVRHA I NAČIN PRAĆENJA SUĐENJA ZA RATNE ZLOČINE

Svrha monitoriranja Sustavnim praćenjem sudskih procesa za ratne zločine organizacije za zaštitu ljudskih prava žele utjecati na unaprjeđivanje pravosudne prakse i na jačanje povjerenja u lokalne sudove – oba su aspekta važna za učinkovitiji doprinos suđenja za ratne zločine postizanju *obnavljajuće pravde za žrtve* zločina i za nužnu *transformaciju institucija Republike Hrvatske* u skladu s vrijednostima i načelima demokratskih država i društava.

Informiranje javnosti o suđenjima za ratne zločine, kako o statističkim podacima tako i o činjenicama o počinjenim zločinima i okolnostima počinjenja, doprinosi da pokude koje su sadržane u pravorijecima sudova pomognu distanciranju od zločina počinjenih u ime zajednice, uvažavanju prava žrtava na istinu i nadoknadu a, ujedno, poštivanju ljudskih prava u budućnosti.

Monitoring tim sačinjavaju monitorice i monitori *Documente* iz Zagreba, *Građanskoga odbora za ljudska prava* iz Zagreba, *Hrvatskoga helsinškoga odbora* te *Centra za mir, nenasilje i ljudska prava* iz Osijeka. Protokol praćenja uključuje dostupne podatke o cjelokupnom kaznenom postupku. Monitori/ce su prisutni na svim raspravama. Sažeti izvještaji, opažanja, te mišljenja se objavljuju na WEB stranici *Centra za mir Osijek* i *Documente* (www.centar-za-mir.hr³; www.documenta.hr).

Fokus praćenja bio je na kaznenim sudskim procesima u odnosu na *javnost, objektivnost te zakonitost sudskog postupka*. Osim toga nastojali smo uzeti u obzir cjelokupnost pravosudnoga procesa, posebice *rad Državnog odvjetništva* – pomnije analizirati *sadržaj optužnica* u činjeničnom i pravnom opisu djela, *zastupanje optužnice* tijekom procesa te korištenje zakonskih instituta za osiguravanje procesne uloge svjedoka. Posebno smo analizirali položaj optuženih u odnosu na *određivanje pritvora* – odnosno mogućnosti obrane sa slobode te *suđenja u odsutnosti*. Pratimo i problematiku ne/vidljivosti žrtve tijekom postupka.

Obujam praćenja Tijekom 2006. godine pratili smo 18 od 23 sudska procesa u 9 županijskih sudova Republike Hrvatske (dodatak br.1). Zbog izuzetne medijske pokrivenosti i nesumnjive političke moći i utjecaja Branimira Glavaša na sva područja javnoga života, pa tako i na rad pravosuđa, nastavili smo pratiti predistražni i istražni postupak za ratni zločin protiv civila u Osijeku.

Na Specijalnom odjelu za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu smo, kao dio regionalnog tima, pratili suđenje za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika na Ovčari, opt. Saša Radak, te suđenje za ratni zločin protiv civilnoga stanovništva u Zvorniku, opt. Branko Gruić i drugi.

Sudske procese u RH pratili su:

Veselinka Kastratović
Maja Karaman
Hajdi Katinac
Tanja Šijan
Mladen Stojanović
Goran Miletić

³ U protekloj je godini naša WEB stranica imala oko 55 000 posjeta.

SAŽETAK NALAZA I MIŠLJENJE O SUĐENJIMA ZA RATNE ZLOČINE

Sudske procese u RH pratili su:

Veselinka Kastratović
Maja Karaman
Hajdi Katinac
Tanja Šijan
Mladen Stojanović
Goran Miletić

Ovaj izvještaj o praćenjima aktualnih suđenja za ratne zločine na županijskim sudovima Republike Hrvatske tijekom 2006. godine je prvenstveno informativan – željeli smo na jednom mjestu prikupiti podatke do kojih niti je lako, a ni jednostavno doći. No, također smo pokušali iz perspektive zabilježenoga stanja iščitati naznaku aktualnih i mogućih trendova i označiti ona mjesta u sudovanju za ratne zločine koja, po našem mišljenju, nose najveće potencijale za moguće i nužne promjene.

Iskoraci prema profesionalnom i nepristranom suđenju za ratne zločine su zadnjih godina učinjeni na najvišim pravosudnim instancama Republike Hrvatske i to usklađivanjem rada u odnosu na Statut Međunarodnoga kaznenog suda, analizom i revizijom dosadašnje prakse DORH-a, iniciranjem zakonskih i institucionalnih uvjeta za zaštitu i podršku svjedocima te uspostavljanjem regionalne suradnje na predmetima ratnih zločina. Prijenos slučaja optuženih Ademija i Norca s Međunarodnog kaznenoga suda za bivšu Jugoslaviju na pravosuđe Republike Hrvatske, tj. suđenja u Hrvatsku, pokazuje da međunarodni čimbenici cijene te pomake. Međutim, njihov utjecaj na promjenu praksi na razini županijskih odvjetništava i sudova je trenutačno spor i nedostatan.

Unatoč formiranju četiriju istražnih centara za ratne zločine (u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu), procesuiranje ratnih zločina se u Hrvatskoj provodi po mjesnoj nadležnosti – na županijskim sudovima - što umnožava pitanja njihovih kadrovskih i tehničkih mogućnosti, ali i izloženosti sudova pritiscima u lokalnim zajednicama.

Politička podrška koju je Hrvatski sabor, sa znakovitim, ali ne i ohrabrujućim, kolebanjem, dao Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske za pokretanje istraga i određivanje pritvora protiv zastupnika u Saboru, a 1991/2. godine zapovjednika obrane grada Osijeka, Branimira Glavaša, zbog sumnje da je počinio ratni zločin protiv civilnoga stanovništva, je možda jedna od prijelomnih točaka u suđenjima za ratne zločine u Hrvatskoj. Ujedno, s tim su se istragama u vezi otkrile slabosti institucija i objelodanili izazovi s kojima se sudovanje susreće u prevladavajuće, kolektivističkom političkom i ideologijskom kontekstu, a u novim okolnostima snažne medijske i internetske informatizacije, te pokazali štetni učinci prethodne loše prakse suđenja za ratne zločine u Hrvatskoj.

Pozitivni trendovi

Unaprijeđivanje prakse suđenja za ratne zločine je vidljivo u sljedećem:

1. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske je nastavilo:

- jačati regionalnu/međunarodnu suradnju u procesuiranju ratnih zločina;
- inzistirati na politici prekidanja prakse suđenja u odsutnosti;
- otvarati istrage za zločine počinjene nad etnički nehrvatskim stanovništvom i o odgovornima po zapovjednoj odgovornosti⁴;
- s trendom postupnog otvaranja prema javnosti većom dostupnošću informacija.

2. U prvostupanjskim suđenjima pred županijskim sudovima tijekom 2006. godine:

- nisu zabilježene bitne povrede odredaba Zakona o kaznenom postupku;
- nisu zabilježeni incidenti na sudskim hodnicima, niti ometanje rada vijeća za ratne zločine, ili sudionika kaznenog postupka, od strane prisutne publike;
- korektno je završeno nekoliko ponovljenih postupaka⁵;
- započela suradnja pravosuđa i policije RH, Srbije i Bosne i Hercegovine radi dovođenja svjedoka.

Manjkavosti

Manjkavosti u suđenju za ratne zločine u RH većinom su rezultat, a neke i ponavljajuće, prethodnih loših pravosudnih praksi. Ukazuju na *nevoljkost, neučinkovitost* i/ili *pristranost* u procesuiranju ratnih zločina.

Ključne manjkavosti su:

suđenja u odsutnosti optuženih

nedovoljno precizirane optužnice

ponavljanje postupaka

neujednačena praksa određivanja pritvora

nedostatna podrška svjedocima i žrtvama

Regionalna suradnja već na simboličkoj razini treba slati poruku da počinitelji zločina više neće biti zaštićivani.

⁴ Pokretanje istraga za zločine počinjene nad civilima u Osijeku, te uputa DO županijskim državnim odvjetništvima na čijim su se područjima događala nerazjašnjena ubojstva da se na takvim predmetima nastavi raditi kao da su ratni zločini kako bi se spriječila mogućnost da se arhiviraju i da nastupi zastara.

⁵ Ponovljeni postupak za zločine nad civilima počinjene u vojnom zatvoru "Lora"; ponovljeni postupak za zločin u Baranji.

I dalje suđenja u odsutnosti: u 18 suđenja prisutno je tek 44 % optuženih.

Suđenja u odsutnosti ne zadovoljavaju pravo optuženoga na obranu, niti daju žrtvi satisfakciju na zadovoljavajući način.

Suđenja u odsutnosti optuženih

U Hrvatskoj se još uvijek velikim dijelom suđenja za ratne zločine provode u odsutnosti optuženih. U 18 suđenja koja smo pratili tijekom 2006. godine optuženo je 157 osoba. Prema uputama Vrhovnoga suda i Glavnoga državnoga odvjetnika u 6 predmeta optužnice su izmijenjene na način da ih se razdvojilo za 87 optuženika koji su dostupni pravosuđu Republike Hrvatske, dok su procesi za 70 nedostupnih optuženika stavljeni u mirovanje. No, još uvijek se za 49 optuženih (odnosno 56%) u 5 predmeta postupak vodi u njihovoj odsutnosti. Na svim suđenjima koja smo pratili prisutno je, dakle, tek 38-oro optuženih (44%).

Dijelom se radi o naslijeđu iz devedesetih (optužnice s velikim brojem optuženih i uz to nedovoljno precizirane – ne vide se konkretni učini koji se optuženicima takvim optužnicama stavljaju na teret kao radnje izvršenja kaznenog djela), dijelom o neprovođenju zacrtane politike DORH-a o prekidanju prakse suđenja u odsutnosti, na razini županijskih državnih odvjetništava, a dijelom tomu doprinose stavovi nekih županijskih sudova⁶.

Neki županijski sudovi zastupaju stav da bi protek vremena mogao ugroziti utvrđivanje činjenica te "da se zločini moraju osuditi". Kako su dokazi prikupljeni u zakonitom istražnom postupku vjerodostojni, opasnost proteka vremena se, prvenstveno, odnosi na mogućnost da se zakasni sa istragama. Suđenja u odsutnosti bitno narušavaju pravo optuženika na obranu a ne ispunjavaju svoju svrhu – osude bivaju donesene, ali kazne za počinitelje/ice ostaju neizvršene, s obzirom da su osuđeni u odsutnosti zaštićeni zakonom/praksom o neizručivanju i – što je još gore – nacionalističkim javnim mnijenjima koja se opiru individualizaciji odgovornosti i krivnje. Žrtve i oštećeni takvu "pravdu" doživljavaju novom nepravdom – s pravom se pribojavaju suđenja koja ne služe utvrđivanju istine i odgovornosti počinitelja nego uskim političkim i ideološkim ciljevima, ili statistikama odvjetništava i sudova. Presude donesene u suđenjima u odsutnosti podliježu zahtjevu za obnovu procesa na zahtjev osuđenika koji bi postao dostupan pravosuđu RH. Iako se može prigovoriti da većina optuženika namjerno izbjegava suđenje bijegom u drugu državu, pravo je jasno. Optuženik je nevin dok mu se, u zakonitom postupku u kojemu ima priliku dati svoju obranu, očitovati se na sve dokaze, te ponuditi svoje dokaze, ne dokaže krivica za djelo koje je u zakonu propisano kao kazneno djelo⁷. Osim što ponavljanje postupaka povećava materijalne izdatke, te dodatno opterećuje suce/sudkinje i sudove, ono izlaže svjedoke i oštećene dugotrajnom, moguće višekratnom i stoga frustrirajućem, svjedočenju.

Suđenja u odsutnosti postaju dodatno neopravdana, nakon potpisivanja međunarodnih sporazuma o suradnji sa Srbijom, Crnom Gorom i sa Bosnom i Hercegovinom, jer se predmnijeva povjerenje u pravosudne organe zemalja s kojima su sporazumi potpisani.

Samo razdvajanje optužnica, bez preotvaranja istraga, neće, u konačnici, doprinijeti utvrđivanju činjenica o počinjenim zločinima i odgovornosti počinitelja, te bez *regionalne suradnje* na pitanjima ratnih zločina neće biti moguće prekinuti ni s dosadašnjom praksom suđenja u odsutnosti niti s praksom neprocesuiranja

⁶ Brine što Županijski sud u Vukovaru nije odobrio razdvajanje postupka s obzirom na novopodignutu optužnicu za zločin nad civilima počinjen u Sotinu.

⁷ U 2006. g. je odobreno ponavljanje kaznenih postupaka, od stadija istrage, u dva slučaja u kojima su optuženi suđeni u odsutnosti te po međunarodnoj tjerlici izručeni Republici Hrvatskoj. Jedan od njih je u odsutnosti osuđen na 20 godina zatvora a njegov branitelj po službenoj dužnosti nije uložio žalbu Vrhovnomu sudu RH.

(nekažnjavanja) ratnih zločina. Stoga su velika očekivanja spram Državnog odvjetništva Republike Hrvatske da koordinira i potiče inicijativnost za provedbu regionalne suradnje na operativnoj razini kako bi dobre prakse, poput onih odvjetništava u Splitu, Dubrovniku i Zagrebu, počela primjenjivati i druga županijska odvjetništva.

Nedovoljno precizirane optužnice

Pristranost koja se godinama spočitava pravosuđu Republike Hrvatske ne tiče se samo neravnomjerja optuženih pripadnika srpskih paravojnih formacija, u odnosu na pripadnike vojnih i policijskih postrojbi Republike Hrvatske⁸, niti je riječ o zahtjevu za "balansiranjem" tog broja. Radi se prvenstveno o tomu jesu li suđenja pripadnicima srpskih paravojnih formacija nepristrana i profesionalna, te kako se zločini počinjeni nad etničkim ne-Hrvatima istražuju i procesuiraju.

Sadržaj i obrazloženja optužnica sudskih procesa, koje smo tijekom 2005./6. godine pratili, ukazuju na *neujednačeno* kvalificiranje djela u pogledu na broj optuženih osoba, njihov rang i zapovjednu odgovornost (a u odnosu na etničku pripadnost optuženika, odnosno njihovu pripadnost srpskim paravojnim formacijama ili vojnim i policijskim postrojbama RH).

U tom su smislu problematične nedovoljno precizirane optužnice protiv pripadnika srpskih paravojnih postrojbi koje se odnose na veliki broj optuženih osoba, a većini se optuženih sudi u odsutnosti. Radi se o optužnicama u kojima se ne vidi točno koje radnje izvršenja djela ratnog zločina se kojem od optuženika stavljaju na teret. Zabilježili smo optužnice u kojima se uopće ne vidi radnja za koju se optuženik tereti, ili su opisi radnji takvi da se u njima prepoznaje radnja izvršenja kaznenog djela oružane pobune.

Istrage u tim predmetima su uglavnom započele u prvoj polovini 90-ih, kada je bilo važno pokrenuti kaznene procese, a materijalni dokazi, ni počinitelji, nisu bili dostupni jer su područja na kojima su zločini počinjeni bila okupirana. Umjesto dosljedne primjene Zakona o oprostima uz temeljita istraživanja počinjenih zločina, pribjeglo se žurnom podizanju prijave, istraga i optužnica za ratne zločine protiv velikog broja osoba. Pokazuje se, međutim, da je najvidljiviji učinak takvih optuženja i sudovanja što se osobe koje su optužene ne vraćaju u Hrvatsku, dok utvrđivanje činjenica i odgovornosti počinitelja uglavnom izostaje.

Razdvajanje i preuređivanje takvih optužnica smo zabilježili u 6 predmeta (u 5 tekućih predmeta na županijskim sudovima u Vukovaru, Zadru i Rijeci još nisu preuređivane). No, pri preuređivanju optužnica smo uočili novi problem. ŽDO iz Osijeka je, u ponovljenom kaznenom postupku za zločin počinjen nad civilima u Belom Manastiru i drugim mjestima Baranje, nakon što je VSRH ukinuo osuđujuću presudu, preciziralo optužnicu na način da je jedan dio optuženika optužilo za oružanu pobunu a da pri tomu nisu mijenjali činjenični opis djela. Dakle, optuženi su u prethodnom postupku za isto djelo bili optuženi za ratni zločin i osuđeni.⁹ Iako se može činiti kraćim i jed-

Isti činjenični opis djela za ratni zločin i za oružanu pobunu potkrijepljuje predrasude da su primjenom Zakona o oprostima abolirani ratni zločini!

⁸ U periodu od 1991.-2006. godine u RH je za zločin protiv međunarodnoga humanitarnoga prava optuženo 1428 a osuđeno 611 osoba. Od toga broja je osuđeno 12 pripadnika HV i MUP-a RH.

⁹ Na takav su način za više optuženika nepravomoćno izvršeni kazneni postupci za ratni zločin u Branjinom Vrhu i za ratni zločin u Branjini (Županijski sud Osijek).

Ponavljanje postupaka: nedostatak voljnosti i hrabrosti za donošenje "nepopularnih" presuda.

nostavnijim, takav način ima manjkavosti zbog kojih bi bilo nužno izbjegavati ga u budućoj praksi. Nepravičan je za optužene jer ih, iako su više godina bili pod optužbom za ratni zločin, izrijeком od te optužbe ne oslobađa. Nadalje, nepreuređivanje optužnica (znači ista optužnica i za ratni zločin i za oružanu pobunu) potkrijepljuje stavove/stereotipe hrvatskog dijela javnosti da su *primjenom zakona o oprost*u *abolirani ratni zločini* počinjeni od strane pripadnika srpskih paravojnih formacija.

Ponavljanje postupaka

Broj ponavljanja prvostupanjskih postupaka po rješenju VSRH je velik. Uslijedio je zbog pogrešno utvrđenoga činjeničnog stanja¹⁰.

Pred Županijskim sudom u Karlovcu vodi se kazneni postupak protiv optuženoga Mihajla Hrastova, zbog kaznenog djela protupravnog ubijanja i ranjavanja neprijatelja, iz čl. 124. OKZ-a RH. Postupak se vodi od 1992. godine, dakle već četrnaestu godinu. Oslobođajuća presuda je dva puta ukidana zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Drugi ponovljeni postupak je u tijeku od 2004. godine. Nefunkcioniranje pravne države u konkretnom slučaju očituje se u nespremnosti pravosudnih tijela utvrditi stvarno činjenično stanje te u dugotrajnosti i drugog ponovljenog postupka. Time su, prvenstveno, oštećene žrtve zločina, te i optuženoga drži, također, u dugotrajnoj pravnoj neizvjesnosti (iako sredina u konkretnom slučaju nije optuženiku nesklona).

Predpostavljajući profesionalnu kompetentnost sudaca/kinja, veliki broj ponavljanja prvostupanjskih postupaka nužno otvara pitanje njihove voljnosti, odnosno hrabrosti, donositi "nepopularne" presude. To onda naznačuje njihovu bitnu, a zakrivenu, *ovisnost o izvanjskim, nepravosudnim čimbenicima*.

Ovi su postupci također problematični :

- zbog dugotrajnosti ukupnog postupka¹¹ i
- zbog posljedičnog utjecaja na (ne)određivanje pritvora.

Neujednačena praksa određivanja pritvora

Većina optuženih u 18 procesa koje pratimo se brani sa slobode, samo je 12 optuženih tijekom suđenja bilo u pritvoru¹².

Zakon o kaznenom postupku u svom članku 102. st. 1. t. 4. propisuje da se pritvor može odrediti ako se radi o najtežim kaznenim djela, kojima upravo pripadaju kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim kaznenim pravom, i ako je to neophodno zbog posebno teških okolnosti djela. U praksi koju smo zabilježili je određivanje pritvora neujednačeno. Ne vidi se da je Vrhovni sud Republike Hrvatske ujednačivao praksu, tako da svaki od županijskih sudova, koji za sada sude i za najteža kaznena djela, ima svoje kriterije određivanja pritvora.

¹⁰ Ponavljanih prvostupanjskih suđenja je u 2006. godini bilo 10 od 18 procesa koje smo pratili.

¹¹ U slučajevima ponavljanja prvostupanjskih procesa, te u slučajevima procesa s velikim brojem optuženih kojima se sudi u odsutnosti (suđenje za *zločin u Mikluševcima* i suđenje za *zločin u Lovasu*) je ukupna dužina postupka duža od dvije godine.

¹² U 2006. g se, od 38 optuženika prisutnih na suđenjima za ratne zločine koja smo pratili, sa slobode branilo 26 a u pritvoru je tijekom suđenja bilo 12 optuženika. Sa slobode se branilo 20 optuženih pripadnika srpskih paravojnih formacija i 6 pripadnika vojnih ili policijskih postrojbi RH, najčešće u slučajevima dugotrajnih suđenja u odsutnosti sa velikim brojem optuženih, u ponovljenim prvostupanjskim postupcima (u kojima je presuda bila oslobađajuća), i kad su u pitanju bili zdravstveni razlozi.

Neki se kazneni postupci vode toliko dugo (preko dvije godine) te se ranije određeni pritvor mora ukinuti a optuženik/ci pustiti na slobodu.

Neinzistiranje na određivanju pritvora za kaznena djela ratnog zločina, zločina genocida i zločina protiv čovječnosti mogu govoriti i o nesigurnosti državnih odvjetništava u pogledu njihovih optužnica i dokaza u njima.

Suđenja za ratne zločine u kojima se optuženi brane sa slobode su demotivirajuća za žrtve, oštećene i svjedoke, o čemu dosadašnja praksa sudovanja, očito, nije dostatno brinula. Isticati taj aspekt je tim važnije jer se pokazuje opasnost da bi dosadašnja praksa suđenja za ratne zločine, u kojima se optuženi tijekom glavne rasprave brane sa slobode, mogla utjecati na buduće procese, pa čak i na (ne)određivanje **pritvora za okrivljenike na početku istrage**.

Nedostatna podrška svjedocima i žrtvama

Svjedoci/kinje i oštećeni/e u suđenjima za ratne zločine iskazuju o vlastitim teškim stradanjima i suočavaju se s počiniteljima, što uzrokuje da su re-traumatizirani ili su pod pritiskom zajednice i optuženih, odnosno njihovih podržavatelja. Dodatno ih opterećuje ponavljanje postupaka i dugotrajna suđenja u odsutnosti okrivljenika. Štetne posljedice nedostatne podrške i zaštite pogađaju pojedinke/ce koji u tim ulogama sudjeluju u kaznenom procesu a, istovremeno, te posljedice utječu na sam proces (tj. na spremnost svjedoka i žrtava da pridonese utvrđivanju istine).

Potrebe, kao i niz mogućnosti, za jačanjem podrške svjedocima i žrtvama vidljive su u sljedećem:

- suđenja se provode i u sudnicama u kojima su svjedoci i optuženi na neprimjereno maloj udaljenosti;
- tek nekoliko sudova ima odvojene čekaonice za svjedoke, publiku i optužene koje se, u pravilu, ne koriste;
- program *Odjela za podršku svjedocima i sudionicima kaznenih djela ratnih zločina* je usmjeren na podršku svjedocima u međunarodnoj suradnji u istragama i suđenjima za ratne zločine, dok podrška u suđenjima pred sudovima Republike Hrvatske izostaje;
- jedino je Županijski sud u Vukovaru imao podršku svjedocima i žrtvama kroz pilot projekt *Volonterske službe za podršku svjedocima i žrtvama* te stoga svjedoci i oštećeni najčešće o proceduri prvi put čuju na glavnoj raspravi;
- svjedoci nisu upućeni o mogućnostima podrške koje mogu dobiti niti su oštećeni upućeni o mogućnosti za sudjelovanjem u kaznenom procesu putem opunomoćenika.

Većina optuženih se brani sa slobode.

Neinzistiranje na određivanju pritvora može govoriti o nesigurnosti državnih odvjetništava u optužnice i dokaze u njima.

Volonterska Služba za podršku svjedocima i žrtvama samo u Županijskom sudu u Vukovaru.

Nepritvaranje osumnjčenih za ratni zločin tijekom istrage obeshrabruje svjedoke.

¹³ S obzirom na težinu djela istražni sudac i Izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu su mogli i sami odrediti pritvor okrivljeniku. Međutim, unatoč nedopustivim uplitanjima okrivljenika u istražni proces putem medija, istražni je sudac tri puta, a izvanraspravno vijeće u dva navrata, kroz 4 mjeseca, odbijao prijedloge/žalbe Državnoga odvjetništva za određivanje pritvora. Istražni sudac u Županijskom sudu u Osijeku proglašava, pak, isti Sud nenadležnim u predmetu protiv Branimira Glavaša i ne određuje mu pritvor mada je prethodno odredio istragu i pritvor protiv okrivljenih supočinitelja. Slijed odluka upućuje da su okolnosti u kojima su istražni suci radili (loša prethodna praksa u suđenjima za ratne zločine u RH, organizirani pritisci političkih subjekata i obrane kroz medije, pa i samih medija, neizvjesnost mogućih posljedica štrajka glađu okrivljenog, te politički kontekst suđenja disidentu vladajuće stranke) nadjačale njihovu voljnost i spremnost da donesu "nepopularnu" odluku. Na taj je način neodlučnost istražnih sudaca da odrede pritvor stavila prvookrivljenoga Branimira Glavaša u povlašten položaj u odnosu na ostale okrivljene, ali i u odnosu prema svjedocima.

Osim toga upozoravamo da se svjedoci i oštećeni ne mogu osjećati podržani i sigurni dok politika Državnog odvjetništva i istražnih sudova, posebno u istražnim centrima za ratne zločine, u pogledu određivanja **pritvora za okrivljenike tijekom istrage** ne bude u prilog zaštite vjerodostojnosti istrage i podrške svjedocima:

- inzistiranjem na određivanju zakonski predviđenog pritvora i
- korištenjem svih drugih zakonskih mogućnosti za kazneni progon u slučaju ometanja istrage ili nepoštivanja suda.

Nepritvaranje osumnjičenika za ratni zločin tijekom *istrage* obeshrabruje aktualne i potencijalne svjedoke optužbe, javnosti šalje poruku o nevoljkosti da se slučaj doista istraži i nastavlja pravosudnu praksu koja pogoduje šutnji svjedoka, neistraživanju i zabašurivanju ratnih zločina. Iz te perspektive je nužno analizirati i prosuđivati tijekom istrage protiv prvookrivljenoga za zločine počinjene nad civilima u Osijeku, Branimira Glavaša¹³.

DETALJAN IZVJEŠTAJ O ZABILJEŽENOMU STANJU

Statistički podaci

U periodu od 1991. do kraja 2005. godine¹⁴, a prema podacima Državnoga odvjetništva RH, je za kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XIII) prijavljeno 4814 osobe, pokrenuta je istraga protiv 3280 osobe, optuženo 1428 osoba.¹⁵ Tijekom 2004. g., provedena je revizija svih istraga te je postupak obustavljen za 485 osoba (zbog nedostatka dokaza ili je djelo kvalificirano kao oružana pobuna). Do kraja 2006. g. je osuđeno 611 osoba, a oslobođeno je 245. Od 611 osuđenih, 12 je pripadnika HV i MUP-a RH. Od njih su četvorica osuđena pravomoćno (opt. Norac, Orešković i Granić za zločin protiv civila u Gospiću, a opt. Ivanković u procesu za ratni zločin nad civilima u Paulin Dvoru) te osmorica nepravomoćno osuđenih za zločin u vojnom zatvoru *Lora*.

Prema podacima Državnoga odvjetništva RH tijekom 2005. godine bilo je 75 prijava za kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, Glava XIII, (40 novih i 35 prenesenih iz prethodnog perioda), istrage su pokrenute za 48 osoba, kazneni postupak je nakon istrage obustavljen za 45 osoba, a optužnica je podignuta protiv 28 osoba (statistika uključuje i osobe prijavljene u prethodnom periodu). Sudovi su donijeli osuđujuće presude za 15 osoba, oslobađajuće za 5 i odbijajuće za 2 osobe; u žalbenom postupku je tijekom 2005. bilo 8 predmeta. Nacionalni sastav optuženih je bio sljedeći: 2 Hrvata, 33 Srbina, 2 ostalih.

Prema podacima koje smo dobili od županijskih sudova Republike Hrvatske tijekom 2006. godine vođena su ukupno **23 sudska postupka za ratne zločine** (čl. 120., 122. i 123 OKZ-a RH), za zločin genocida (čl. 119 OKZ-a RH) i za zločin protupravnoga ubijanja i ranjavanja neprijatelja (čl. 124. OKZ-a RH). Procesi su vođeni pred 9 županijskih sudova: Bjelovar (1), Karlovac (2), Osijek (4), Split (1), Vukovar (7), Zadar (2), Sisak (4), Rijeka (1), Šibenik (1). Od toga je 18 sudskih procesa vođeno protiv pripadnika srpskih paravojsnih postrojbi a 5 protiv pripadnika vojno-policijskih postrojbi RH.

U prosincu 2006. godine je **u tijeku bilo 15** sudskih kaznenih postupaka: 1 za ratni zločin protiv civilnog stanovništva i genocid (zločin u Lovasu), 1 za genocid (zločin u Mikluševcima), 1 za protupravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja (zločin na Koranskom mostu), 11 za ratni zločin protiv civilnog stanovništva (zločin u Berku; zločin u Čepinu; zločin u "Veleprometu" u Vukovaru; zločin u Dalju; zločin u Paulinom Dvoru; zločin u Petrinji; zločin u Glini; zločin u Lovincu; zločin u Borovo Commerce-u, protiv opt. Dušana i Radeta Ivkovića te protiv opt. Husnika i Hekića); 1 za ratni zločin protiv civila i ratnih zarobljenika (zločin na koridoru, u Vrpolju, Potkonju i Kninu).

¹⁴ Ukupna statistika se odnosi na razdoblje 1991-2005. g. jer se oslanjamo na službene podatke DORH-a

¹⁵ Pri tom su do 2001. g. za kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom procesuirani isključivo pripadnici/e srpskih paravojsnih formacija, uz izuzetke kao što je slučaj zločina protupravnoga ubijanja neprijatelja na Koranskom mostu i slučaj zločina protiv civila u Varivodama. Do toga su perioda pripadnici/e vojnih ili policijskih postrojbi Republike Hrvatske procesuirani za kaznena djela kvalificirana kao djela klasičnoga kriminala (pljačka, razbojništva, ubojstva) iako su se dešavala u ratnoj zoni i periodu a žrtve su bile etnički nehrvatski civili, pretežito srpsko stanovništvo i njihova imovina (prijavljeno je 3970 osoba, a optužene su 1492 osobe).

Sudske procese u RH pratili su:

Veselinka Kastratović
Maja Karaman
Hajdi Katinac
Tanja Šijan
Mladen Stojanović
Goran Miletić

Naslijeđe dosadašnje prakse: na suđenjima u tijeku prisutno manje od 50% optuženih.

Više optuženih se brani sa slobode nego li je u pritvoru.

Tijekom 2006. godine, **monitoring tim je pratio 18** sudskih kaznenih postupka. U 10 od 18 slučajeva (55%) se radilo se o ponavljanju postupaka (jedan se postupak ponavlja na zahtjev osuđenika koji je suđen u odsutnosti, a nakon njegova izručenja RH; ostala ponavljanja su po odluci VSRH većinom zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja). U 2006. je počelo 5 novih sudskih postupaka, 5 ponovljenih je trajalo do godinu dana, ostalih 8 traje više od godinu dana.

U slučajevima koje smo pratili optužnice se odnose na 157 osoba. Optužnice protiv pripadnika srpskih paravojnih i parapolijskih snaga, podignute devedesetih godina prošlog stoljeća, su u nekim slučajevima izmijenjene na način da su razdvojene za one optuženike koji su postali dostupni pravosudnim tijelima Republike Hrvatske. Tako se je, nakon razdvajanja postupaka i uređivanja optužnica, postupak vodio protiv 87 optuženika (za 70 optuženika proces je u mirovanju jer su nedostupni).

Od 87 optuženih u 18 postupaka je bio 71 pripadnik srpskih paravojnih ili parapolijskih snaga, a 16 pripadnika hrvatskih vojnih ili redarstvenih postrojbi. Tijekom postupka za zločin u Virovitici Županijsko državno odvjetništvo iz Bjelovara odustalo je od kaznenog progona protiv 2 pripadnika hrvatskih vojnih postrojbi.

Suđenja u odsutnosti: Unatoč razdvajanju postupaka više se postupaka vodi u odsutnosti optuženika nego li protiv optuženika koji su dostupni hrvatskim sudovima: u odsutnosti se vodio postupak protiv 49 optuženika (56%) u 5 procesa (17 optuženika za zločin u Lovasu, 19 optuženika za zločin u Mikluševcima, 4 optuženika za zločin u "Lori", 4 optuženika za zločin u Korlatu, 5 optuženika za zločin u Lovincu).

Iz statistika koje su nam dostavila županijska odvjetništva je vidljivo da ima sudova/odvjetništava koji su dosljedno provodili stav o neprocesuiranju u odsutnosti, kao primerice Sud u Bjelovaru. U ostalim sudovima koji imaju veliki broj suđenja (u Vukovaru, Šibeniku, Karlovcu, Splitu i Zadru) postotak suđenja u odsutnosti je oko 70 – 75 %. Međunarodne standarde pravičnog suđenja u odnosu na pravo optuženoga na obranu zadovoljava, dakle, tek oko 25-30 % dosadašnjih suđenja. U 2006. g. je odobreno ponavljanje kaznenog postupka, od stadija istrage, u dva slučaja u kojima su optuženi suđeni u odsutnosti, te po međunarodnoj tjeratici izručeni Republici Hrvatskoj (jedan na Županijskom sudu u Splitu a jedan na Sudu u Sisku).

Pritvor: Od nazočnih 38 optuženika više se njih branilo sa slobode (26 optuženika) nego li je u pritvoru (12 optuženika).

Obrana sa slobode odobrena je za 20 optuženika, pripadnika srpskih paravojnih formacija. Sa slobode se brani 7 optuženika u slučaju suđenja za *zločin u Mikluševcima* (suđenje traje preko 3 godine); jedini prisutni okrivljenik u slučaju suđenja za *zločin u Lovasu* (genocid / ratni zločin protiv civilnoga stanovništva, suđenje traje preko 3 godine), 6 optuženika u slučaju ponovljenog suđenja za *zločin u Baranji* (nakon što je VSRH ukinuo presudu iz prvog postupka tijekom kojega su okrivljeni bili u pritvoru); jedna osoba u slučaju *zločina u Dalju*, jedna osoba u *slučaju zločina u "Veleprometu"*; 3 optuženika u slučaju *zločina u Berku*, te 1 optuženi u slučaju *zločina u Borovo Commerce-u*.

Obrana sa slobode odobrena je za 6 optuženika, pripadnika hrvatskih vojnih ili policijskih postrojbi: za 4 optuženika u slučaju ponovljenog postupka za *zločin u Virovitici* (nakon što je VSRH ukinuo presude kojim su 3 optuženika bila osuđena na po godinu dana zatvora a jedan oslobođen optužbe); za jednoga (1) optuženika u slučaju *zločina u Paulinom Dvoru* (ponovljeno suđenje nakon što je VSRH ukinuo prvostupanjsku oslobađajuću presudu); za optuženoga za *zločin na Koranskom mostu* (treći ponovljeni postupak nakon što je VSRH poništio dvije oslobađajuće prvostupanjske presude).

Od 18 je monitoriranih postupaka tijekom 2006. godine **5 postupaka nepravomoćno završeno**. Protiv 7 optuženika (5 pripadnika srpskih paravojskih i parapolijskih snaga i 2 pripadnika hrvatskih vojnih postrojbi) je donesena odbijajuća presuda, protiv 4 (2 pripadnika srpskih paravojskih i parapolijskih snaga i 2 pripadnika hrvatskih vojnih postrojbi) optuženika je donesena oslobađajuća presuda, protiv 12 optuženika (4 pripadnika srpskih paravojskih i parapolijskih snaga i 8 pripadnika hrvatskih vojnih postrojbi) je donesena nepravomoćna osuđujuća presuda. Niti jedan od ovih postupaka nije trajao duže od godinu dana.

Vrhovni sud RH je donio **pravomoćne presude u 3 predmeta** pri čemu je na kazne zatvora osuđeno 8 osoba (svi pripadnici srpskih paravojskih i parapolijskih formacija) (vidi tablicu 2).

Broj žrtava na koje se optužnice odnose je 415 osoba. Od toga broja je 17 ratnih zarobljenika i 399 civila. Od ukupnog broja žrtava ubijena je 173, preživjelo je 126 i protjerano 116 osoba. Ubijeno je i nestalo 125 Hrvata, preživjelo je 121 (ranjena i zlostavljana 103, prognanih 18). Ubijeno je 30 civila srpske nacionalnosti, a 14 je preživjelo. Ubijena su četiri (4) civila Rusina, preživjelih civila Rusina je šestoro (6) a 98 ih je prognano. Ratni zarobljenici, njih 17, su Srbi (pripadnici JNA, Teritorijalne obrane (TO) i srpskih paravojskih formacija).

Opunomoćenici su zastupali oštećene u 4 slučaja (oštećene u slučaju *zločina na Koranskom mostu*; obitelj ubijenoga u slučaju *zločina u "Lori"*, obitelji oštećenih u slučaju *zločina u Čepinu*, obitelji oštećenih u slučaju *zločina u Paulinom Dvoru*).

Međunarodna suradnja s pravosuđem Srbije, Crne Gore i BiH je, prema našim spoznajama ostvarena u 3 od 18 suđenja koja pratimo (dolazak svjedoka na suđenje za *zločin u "Lori"* i suđenje za *zločin na Koranskom mostu*; u slučaju opt. Davidovića je tužilaštvo Srbije ustupilo dokazni materijal). Svjedoci s boravištem u Srbiji odazivali su se na rasprave u slučaju suđenja za *zločin u Čepinu*, za *zločin u Belom Manastiru i drugim mjestima Baranje*. U slučaju ponovljenog suđenja za *zločin protiv civila, počinjen u vojnom zatvoru u Virovitici*, je Vijeće za ratni *zločin* odlučilo da neće saslušavati svjedoke, oštećenika i očevica, koji su sada u Srbiji, a Županijsko državno odvjetništvo (ŽDO) je odluku preporučilo Vijeću.

S obzirom na tajnost postupaka naši podaci o regionalnoj suradnji pravosuđa u istragama se odnose na one dostupne putem medija. Radi se o suradnji u sljedećim istragama: za *zločin protiv zarobljenika u vojnom zatvoru "Lora"*; za *zločin u logoru "Morinja"*; za *zločin protiv civila u Osijeku*. Državno odvjetništvo RH je najavilo

Obrana sa slobode najčešća u ponovljenim suđenjima, i suđenjima koja dugo traju jer se sudi velikom broju optuženih u odsustvu.

Na Državnom odvjetništvu je da potiče regionalnu suradnju na operativnoj razini.

Regionalna suradnja državnih ustanova nasuprot suđenjima u odsutnosti i nasuprot neprocesuiranju (nekažnjavanju) ratnih zločina.

suradnju u istrazi zločina počinjenih tijekom vojne akcije "Oluja". Tužilaštvo Srbije je pokrenulo istragu za zločin protiv civilnoga stanovništva u Lovasu te za zločin u "Veleprometu" (Vukovar), te proširilo istragu za zločin protiv zarobljenika na Ovčari.

Tijekom 2006. godine Državno odvjetništvo Republike Hrvatske (u nastavku teksta DORH) je potpisalo četiri međunarodna sporazuma o suradnji na otkrivanju i procesuiranju počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, i ostalih teških kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim humanitarnim pravom. Posebno su važni sporazumi sa Srbijom, i Crnom Gorom u predmetima u kojima su osumnjičeni i optuženici nedostupni hrvatskim pravosudnim tijelima.

DORH i Odjel za ratne zločine protiv čovječnosti i ratne zločine Ministarstva pravosuđa Kanade su 9. svibnja 2006. godine potpisali *Memorandum o suglasnosti o provedbi i promicanju uzajamne suradnje u pogledu ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida*.

DORH i Ured Tužiteljice MKSJ u Haagu su 13. srpnja 2006. godine potpisali *Memorandum o razmjenjivanju informacija i pomoći u istraživanju ratnih zločina*, čime je DORH dobilo izravan pristup i pravo istraživanja baze podataka Tužiteljstva MKSJ.

DORH i Vrhovni državni tužilac Crne Gore su 28. srpnja 2006 potpisali *Sporazum o suradnji u progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida* (koji podrazumijeva razmjenu dokaza, pružanje pravne pomoći, suradnju u prikupljanju dokaza koji doprinose otkrivanju i kažnjavanju počinitelja najtežih kaznenih djela.

DORH i Tužilac za ratne zločine Republike Srbije su 13. listopada 2006. godine potpisali *Sporazum o suradnji u progonu počinitelja kaznenih djela ratnog zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida*.

Predistražni postupci

Monitori po zakonu nemaju pravo uvida u spise i prikupljene dokaze do kojih se dođe tijekom predistražnih radnji te do informacija o predistražnim postupcima dolaze praćenjem rasprava iz navoda svjedoka i/ili strana u sporu tijekom dokaznog postupka što, obično, ulazi i u raspravne zapisnike. U izvješću za 2005. godinu naveli smo ono što smo procijenili kao nepravilnosti predistražnih postupaka u slučaju zločina u Bjelovaru i zločina na Koranskom mostu.¹⁵

Prateći ponovljeno suđenje za zločin u Paulinom Dvoru zabilježili smo da, unatoč znanju viših zapovjednih struktura o počinjenom zločinu, nikakve predistražne ni istražne radnje nisu poduzete sve do pronalaska posmrtnih ostataka žrtava u sekundarnoj masovnoj grobnici na području Rizvanuše kod Gospića, da je obiteljska kuća, koja je bila mjesto počinjenja zločina, minirana sljedeći dan nakon počinjenja zločina, da su tijela žrtava u tajnosti pokopana u jednoj, a potom premještena u drugu masovnu grobnicu, a sve u cilju zataškavanja zločina i njegovih počinitelja.

¹⁵ Praćenje suđenja za ratne zločine, Izvještaj 2005., Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, www.centar-za-mir.hr

Istrage

Za većinu procesa koje pratimo istrage za zločine počinjene nad etnički hrvatskim stanovništvom - gdje su optuženi pripadnici srpskih paravojnih formacija - započele su u prvoj polovini 90-ih, u vrijeme kada ni materijalni dokazi, ni počinitelji, nisu bili dostupni jer su područja na kojima su zločini počinjeni bila okupirana¹⁷. Većina tih istraga je rezultirala optužnicama sa velikim brojem optuženika za isto kazneno djelo i velikim brojem suđenja u odsutnosti.

Tijekom 2006. godine ŽDO iz Vukovara je završilo istrage i podignulo optužnice za zločine u Berku i Sotinu gdje su počinjeni teški zločini nad civilnim stanovništvom i gdje se još traga za velikim brojem nestalih osoba. Obje optužnice se odnose na veliki broj optuženika koji uglavnom nisu dostupni hrvatskom pravosuđu te je ŽDO tražilo razdvajanje procesa (za zločin u Berku optuženo 35 osoba, postupak razdvojen za 4 optuženika dostupnih pravosuđu RH; za zločin u Sotinu optuženo 17 osoba, razdvajanje traženo za dostupna dva (2) optuženika). ŽDO iz Šibenika je nakon dovršene istrage podignulo optužnicu za *zločin na Koridoru, u Potkonju, Vrpolju i Kninu* a ŽDO iz Siska za *zločin u na brdu Pogledić kod Gline*.

Istrage za zločine počinjene nad etnički nehrvatskim stanovništvom gdje su optuženi pripadnici hrvatskih vojnih i policijskih postrojbi su, u pravilu, pokrenute ili ponovno aktivirane od 2001.g. pa nadalje, tj desetak godina nakon počinjenja zločina¹⁸. Nakon završenog prvostupanjskog postupka za zločin počinjen nad civilima u vojnom zatvoru "Lora", istraga je proširena i za zločin počinjen nad zarobljenicima. Nemamo podatak obavlja li ŽDO iz Osijeka aktivnosti usmjerene na pronalaženje i identificiranje ostalih počinitelja *zločina u Paulin Dvoru*, s obzirom da su optuženi Nikola Ivanković i Enes Viteškić optuženi za počinjenje ratnog zločina protiv civilnog stanovništva (ubijeno je 18 civila) u čijem izvršenju je sudjelovalo više zasad nepoznatih osoba. ŽDO u Osijeku je, međutim, dovršilo istrage i podignulo optužnice za zločin nad civilima u Čepinu. ŽDO iz Siska je objavilo da će sva nerazjašnjena ubojstva civila u Sisku tijekom 1991. godine tretirati kao ratni zločin kako ne bi njihova istraga i procesuiranje pravno zastarjeli.

Podaci o istragama u tijeku nam nisu dostupni, osim osnovnih statističkih podataka koje objavljuju DO i ŽDO-i te onih podataka koje objavljuju mediji. Prema statistikama koje objavljuje DO procjenjujemo da su u tijeku istrage protiv oko 300 osoba. Podatke o broju istraga u tijeku smo dobili od sljedećih županijskih odvjetništava: ŽDO iz Osijeka vodi istragu protiv 9 osoba; ŽDO Bjelovar protiv 2 osobe, ŽDO iz Karlovca protiv 63 osobe, ŽDO iz Šibenika protiv 55 osoba, ŽDO iz Zadra protiv 11 osoba, ŽDO iz Dubrovnika protiv 69 osoba.

Medijski najspominjanija bila je **istraga radi utvrđivanja okolnosti i počinitelja ubojstva civila u Osijeku tijekom 1991. godine**. U izvještaju za 2005. godinu smo upozorili da Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku ne reagira na pritiske koje je gradonačelnik Osijeka, Anto Đapić, činio putem medija na svjedoke i potencijalne svjedoke tijekom predistražnih i istražnih radnji. Županijsko državno odvjetništvo je tada dalo izjavu za I. program Hrvatskoga radija da je istraga o navede-

**ŽDO iz Siska:
nerazjašnjena ubojstva
civila tijekom 1991.g.
tretirati kao ratni zločin.**

¹⁷ Tako je, primjerice, ŽDO iz Vukovara, nakon završetka mirne reintegracije i povratka u Vukovar, radilo na dopunjavanju istraga i optužnica te preuzimanju predmeta od ŽDO-a iz Osijeka.

¹⁸ Izuzetak je slučaj zločina na *Koranskom mostu* za koji je istraga pokrenuta neposredno po počinjenju 1991.g. a optužnica podignuta 1992.g.

nom incidentu u tijeku, ali u protekloj godini nije javnost informiralo je li podignulo kaznenu prijavu, odnosno zašto se za kaznenu prijavu nije odlučilo.

Protiv Branimira Glavaša i drugih suokrivljenika vode se dvije istrage za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl.120 OKZ-a RH pred Županijskim sudovima u Zagrebu i Osijeku. Proces je politički delikatan i važan jer se radi o istrazi protiv zastupnika u Hrvatskom saboru, bio je izuzetno opterećen pritiscima obrane kroz medije i neizvjesnošću mogućih posljedica štrajka glađu okrivljenika te političkim kontekstom suđenja disidentu vladajuće stranke. Naime, izgleda da je riječ o najozbiljnijoj provjeri, od uspostave Republike Hrvatske kao samostalne države, koliko je u njoj doista na djelu ravnoteža i uzajamna kontrola triju načelno i predpostavno neovisnih i samostalnih vlasti: zakonodavne, izvršne i sudbene.

Kaznenu prijavu protiv Branimira Glavaša (koja je 24. travnja 2006. dopunjena i kaznenom prijavom protiv drugooptuženoga Krunoslava Fehira) zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZ-a RH podnijela je PU osječko-baranjska. Podaci na kojima se temeljila kaznena prijava, i koje je istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu procijenio razlozima osnovane sumnje da je počinjeno kazneno djelo, su prikupljeni u hitnim istražnim radnjama ispitivanja svjedoka prije provođenja istrage. Te su radnje provedene na temelju čl. 185. st. 1. ZKP-a, a u razdoblju od 6. srpnja 2005. do 22. ožujka 2006. pred istražnim sucem Županijskog suda u Zagrebu (na temelju suglasnosti predsjednika Vrhovnog suda RH za promjenu mjesne nadležnosti). Dvije osobe su ispitane u svojstvu ugroženih svjedoka.

Od donošenja rješenja o provođenju istrage do određivanja pritvora za prvookrivljenoga Branimira Glavaša je prošlo više od 4,5 mjeseca (tijekom kojih su ispitani gotovo svi svjedoci iz prvotnog istražnog zahtjeva ŽDO-a, prihvaćeno ispitivanje 10 novopredloženih svjedoka od strane ŽDO-a i najavljeno 16 novih svjedoka od ŽDO-a te 25 od obrane). Naime, DO je prvi zahtjev za pritvorom, temeljem čl. 102. st. 1. toč. 2. ZKP-a (radi utjecaja na svjedoke), predložilo istražnom sucu više od dva mjeseca nakon što je podnijet istražni zahtjev. Zahtjev za određivanje pritvora i temeljem čl. 102. st. 1. toč. 4. ZKP-a (zbog teškog kaznenog djela) je DO predložilo istražnom sucu Županijskog suda u Zagrebu 5 mjeseci nakon podnošenja zahtjeva za istragom.

Branimir Glavaš i njegovi odvjetnici su u tom periodu provodili intenzivnu medijsku kampanju koja je uključivala i objavljivanje imena saslušanih svjedoka, njihovih iskaza, pa i zapisnika sa istražnih rasprava na, za tu svrhu, oblikovanoj WEB stranici. Posebne emisije s komentarima o istrazi su svakodnevno prikazivane na lokalnoj TV postaji – STV.

Unatoč tomu, od prvog traženja pritvora do donošenja rješenja o pritvoru prošla su 3 mjeseca jer je istražni sudac tri puta odbijao zahtjev DO-a za određivanje pritvora, a izvanraspravno vijeće Županijskoga suda u Zagrebu dva puta odbijalo žalbu DO-a na odbijajuće rješenje prijedloga za pritvor¹⁹.

Peti dan nakon ulaska u pritvor okrivljeni Branimir Glavaš je zbog štrajka glađu prebačen u zatvorsku bolnicu u Zagrebu. Radi narušenog zdravlja, nakon što je 37

¹⁹ Mislimo da istražni sudac Posavec nije pogriješio kada je odredio pritvor prije nego je zatražio suglasnost Mandatno – imunitetnog povjerenstva (MIP-a), budući članak 75 stavak 3 Ustava RH glasi: **“zastupnik ne može biti pritvoren** niti se protiv njega može pokrenuti kazneni postupak bez odobrenja Hrvatskog sabora.”. To ne znači da ne može biti donijeto rješenje o određivanju pritvora već samo da se ono ne može izvršiti bez odobrenja Sabora ili, kada Sabor nije na okupu, bez odobrenja MIP-a.

dana štrajkao glađu, istražni sudac je **privremeno prekinuo istragu i ukinuo mu pritvor** nakon čega je iz Bolnice za osobe lišene slobode u Zagrebu prebačen u Kliničku bolnicu Osijek.

Izvanraspravno vijeće zagrebačkoga Županijskog suda je ukinulo prvotno rješenje istražnog suca Županijskog suda u Zagrebu Z. Posavca o prekidu istrage i pritvora od 2. 12. 2006., predpostavljamo, zato što se mišljenje liječnika temeljilo samo na izgledu pacijenta budući da ovaj nije dopustio pregled. Osim toga, privremeno prekinuta istraga izričito ne podrazumijeva i ukidanje pritvora jer ne uklanja razloge koji su doveli do određivanja pritvora, osim ako bi liječnički konzilij dao preporuku o izvanzavjerskoj terapiji.

Drugookrivljeni Krunoslav Fehir, koji je u vremenu počinjenja kaznenoga djela bio maloljetan, je u periodu od 6 mjeseci (od 6. srpnja 2005 g. do 6. ožujka 2006. godine) imao status ugroženog svjedoka (Svjedok 1). Nešto više od 3 mjeseca je imao status svjedoka. Nije u pritvoru.

Obrada kaznenog **predmeta protiv Branimira Glavaša i drugih okrivljenika koju vodi ŽDO u Osijeku je** pokrenuta nakon što je Uprava kriminalističke policije MUP-a RH dostavila DORH-u kaznenu prijavu protiv triju osoba da su počinile kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH na području Osijeka 1991. Jedna od tih triju osoba je prvotno dobila svojstvo krunskog svjedoka a sada je u svojstvu ugroženog svjedoka. Svoj iskaz je dala pred istražnim sucem Županijskog suda u Zagrebu.

U periodu od 17. listopada do 20. listopada 2006. PU osječko-baranjska je provela ispitivanje triju osumnjičenika (Mirka Sivića, Zdravka Dragića i Gordane Getoš-Magdić) te Županijskom državnom odvjetništvu u Osijeku podnijela dvije kaznene prijave zbog postojanja osnovane sumnje da su počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH: kaznenu prijavu protiv Mirka Sivića i drugih nepoznatih osoba, te kaznenu prijavu protiv Branimira Glavaša, Ivica Krnjaka, Dina Kontića, Tihomira Valentića, Zdravka Dragića, Gordane Getoš-Magdić i više nepoznatih počinitelja.

U periodu od 18. do 23 listopada je ŽDO u Osijeku podnijelo istražne zahtjeve zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH, Županijskom sudu u Osijeku: protiv Mirka Sivića; protiv Ivica Krnjaka, Dine Kontića, Tihomira Valentića, Zdravka Dragića i Gordane Getoš-Magdić te odvojeni **Istražni zahtjev protiv Branimira Glavaša** kojem su prethodile radnje ishoda ukidanja njegova zastupničkog imuniteta od strane Hrvatskog sabora.

Istražni centar Županijskog suda u Osijeku donosi rješenja o provođenju istrage i određivanju pritvora protiv svih osumnjičenika, osim za Branimira Glavaša za čiji se predmet Sud prvo **oglašava mjesno nenadležnim**²⁰ da bi **rješenje o provođenju istrage** donio tek po žalbi ŽDO-a. Prijedlog za određivanje pritvora odbija. 20. prosinca 2006. g. istražni sudac **privremeno prekida istragu** na temelju nalaza vještaka o privremenoj procesnoj nesposobnosti Branimira Glavaša uzrokovanoj štrajkom glađu.

²⁰ Po našem se je mišljenju istražni sudac Županijskog suda u Osijeku mogao proglasiti nenadležnim za postupanje u kaznenom predmetu protiv Branimira Glavaša pozivom na čl. 29 stavak 1 Zakona o kaznenom postupku (ZKP-a) jer u slučaju da je ista osoba okrivljena za više kaznenih djela: "nadležan je onaj sud koji je na zahtjev ovlaštenog tužitelja prvi započeo postupak (to bi onda bio Županijski sud u Zagrebu). Međutim, takvo rješenje je u konkretnom slučaju pogrešno i nezakonito zato što se to protivi primarnom kriteriju za određivanje mjesne nadležnosti sudova određenom člankom 23 stavak 1 ZKP-a po kojem je mjesno nadležan, u pravilu, sud na čijem području je kazneno djelo učinjeno ili pokušano. Osim toga, postupak u Osijeku se vodi i započet je protiv više supočinitelja, a prema članku 29 stavak 3 ZKP-a: "za supočinitelje nadležan je, u pravilu, sud koji je kao nadležan za jednog od njih prvi započeo postupak".

Hrvatski sabor je u dva navrata donio odluku o ukidanju zastupničkog imuniteta Branimiru Glavašu kako bi mogla biti provedena istraga i određen pritvor. Razlozi koje je HDZ naveo za uskraćivanje suglasnosti za pritvor ulaze u pravnu argumentaciju, odnosno Sabor je svoju raspravu i odlučivanje usmjerio na pravni meritum, odnosno na odlučivanje o pravosudnim pitanjima.²¹

Pravomoćne odluke o privremenom prekidu istraga koje su donesene u oba predmeta temeljene su na rješenjima o privremenoj procesnoj nesposobnosti okrivljenika, i u tom pogledu su zakonite, usprkos nepobitnoj činjenici da je tu nesposobnost okrivljenik ciljano prouzročio. (detaljnija kronologija je u dodatku br. 3).

2. 12. 2006. dvadeset hrvatskih akademika i četiri biskupa uputili su javni apel – pismo Ustavnom i Vrhovnom sudu, te hrvatskoj javnosti, s porukom da se radi o političkom procesu protiv Branimira Glavaša čime su izvršili pritisak na hrvatsko pravosuđe.

Optužnice

Sadržaj i obrazloženja optužnica u sudskim procesima koje smo tijekom 2005./6. godine pratili ukazuju na **neujednačenost** pri kvalifikacijama djela, u broju optuženih osoba, i u rangu optuženih u odnosu na zapovjednu odgovornost (a u odnosu na etničku pripadnost optuženika, odnosno njihovu pripadnost srpskim paravojnim formacijama ili vojnim i policijskim postrojbama RH).

Neke optužnice protiv pripadnika hrvatskih vojnih ili policijskih postrojbi kao da, zapravo, iskazuju *nespremnost (nevoljkost)* suočavanja s razmjerima zločina, nespremnost procesuiranja i sankcioniranja svih počinitelja, i onih koji su znali za zločine, a nisu ih spriječili, niti su podnijeli kaznene prijave protiv onih koji su zločine počinili.

U suđenjima koja pratimo su optužnice protiv pripadnika vojno-policijskih postrojbi RH podignute gotovo jedino u slučajevima ubojstava a optuženi su niže rangirane osobe: *slučaj zločina u Bjelovaru, slučaj zločina na Koranskom mostu, slučaj zločina u Virovitici, slučaj zločina u "Lori"*. Ubojstvo 13 ratnih zarobljenika na Koranskom mostu je kvalificirano kao protupravno ubijanje neprijatelja, a ne kao ratni zločin, za koji je optužena jedna osoba iako postoje indicije iz istrage da je bilo više počinitelja. Za ubojstvo 18 civila u Paulinom Dvoru optužena su dva pripadnika vojnih postrojbi RH koji su, prema optužnici, počinili zločin s više nepoznatih osoba. Nemamo spoznaja da je izgledno pokretanje postupka o mogućoj zapovjednoj odgovornosti za taj zločin, niti za njegovo prikrivanje uklaňanjem tijela i uništavanjem materijalnih dokaza. U *slučaju zločina u vojnom zatvoru u Bjelovaru* su predistražne radnje pokrenute odmah, ali su obustavljene, dio dokaznoga materijala i istražni spis su nestali, a ne zna se ni za mjesto pokopa tijela šestorice strijeljanih, nakon što je nad njima, tijekom istrage, izvršena obdukcija.

Problematične su nedovoljno precizirane optužnice protiv pripadnika srpskih paravojnih postrojbi koje se odnose na veliki broj optuženih osoba a većini se optu-

²¹ Autonomno pravo Hrvatskog sabora je da može prihvatiti ili ne prihvatiti odluku Mandatno - imunitetnog povjerenstva o ukidanju zastupničkog imuniteta. Svoju odluku ne mora obrazlagati. Kod odlučivanja se ne treba voditi procesno-pravnim pravilima ZKP-a. Odluku Sabor prvenstveno motivira političkim argumentima o potrebi prisutnosti i rada konkretnog zastupnika u djelovanju Sabora (naravno, u razmjeru s težinom i značenjem djela koje se zastupniku stavlja na teret).

ženih sudi u odsutnosti. Radi se o optužnicama gdje se ne vidi točno koje radnje izvršenja djela ratnog zločina se kojem od optuženika stavlja na teret. Zabilježili smo optužnice u kojima se uopće ne vidi radnja za koju se optuženik tereti, ili su opisi radnji takvi da se u njima prepoznaje radnja izvršenja kaznenog djela oružane pobune. Većina takvih optužnica je podignuta ranih devedesetih godina, no optužnica za *zločin u Berku*, podignuta je 2006. godine.

Po nalogima ili naputcima Vrhovnog suda Republike Hrvatske, odnosno Državnog odvjetništva Republike Hrvatske takve se optužnice preuređuju – razdvajaju se u odnosu na dostupne optuženike za suđenja koja su u tijeku ili se ponavljaju, kao i za nove predmete.

Primjeri:

1. ŽDO iz Zadra je 16. lipnja 2003. g. podignulo optužnicu br. KT-71/97 protiv 8 optuženika. Tijekom postupka 2003. godine, ŽDO iz Zadra odustalo je od kaznenog progona protiv 5 optuženika. Optužnica je ostala u odnosu na 3 optuženika. U ponovljenom postupku, dana 7. studenoga 2005. godine i 18. svibnja 2006. godine, ŽDO iz Zadra preuredilo je optužnicu na način da je precizno navedeno što se stavlja na teret optuženomu Nevenu Pupovcu.
2. ŽDO u Osijeku je 3. travnja 2001. g. podignulo optužnicu br. KT –136/94 kojom je optužilo 58 optuženika zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civila, čl. 120. st.1. OKZ-a RH počinjenoga u Belome Manastiru i drugim mjestima Baranje. 14. ožujka 2002. godine, nakon što je završio dokazni postupak, ŽDO je izmijenilo optužnicu i zatražilo razdvajanje postupka za nazočne optuženike: Nikolu Alaicu, Mileta Bekića, Dragu Karagaću, Petra Mamulu, Milana Prusca i Sretu Jovandića. Raspravno vijeće donijelo je odluku kojom je razdvojilo postupak za navedene optuženike. U ponovljenom postupku, nakon završenog dokaznog postupka, na raspravi održanoj 4. svibnja 2006. godine, ŽDO ponovno mijenja optužnicu na način da je optuženike: Nikolu Alaicu, Mileta Bekića, Dragu Karagaću, Milana Prusca i Sretu Jovandića optužilo za kazneno djelo oružane pobune, za ista opisana djela koja je u prvom i ponovljenom postupku kvalificiralo ratnim zločinom protiv civilnoga stanovništva. Tako se, na primjer, optuženi Drago Karagaća, između ostalog, tereti zato što je: ..“obavljao vojne zadatke na karauli u periodu od ožujka 1992. do jeseni 1993. godine.,” a optuženi Milan Prusac da je, ...“prema naređenjima pretpostavljenih, obavljao i druge policijske zadatke. Odbijajuća presuda u odnosu na opt. Nikolu Alaicu, Mileta Bekića, Dragu Karagaću, Milana Prusca i Sretu Jovandića donesena je, dakle, nakon petogodišnjeg sudskog procesa koji je vođen na temelju optužnice koja je uopćena, odnosi se na vrlo dug vremenski period a ono što se optuženima stavlja na teret ne predstavlja biće kaznenoga djela ratnoga zločina. Za opt. Petra Mamulu je optužnica preuređena na način da mu se konkretne radnje stavlja na teret kao radnje izvršenja ratnog zločina.
3. ŽDO iz Osijeka je 9. srpnja 2004.g. podignulo optužnicu br. KT-103/94 protiv 22 optuženika zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, čl. 120. st. 1. OKZ-a RH počinjenoga u Dalju. Optuženi Željko Čizmić nazočan je

Sudske procese u RH pratili su:

Veselinka Kastratović
Maja Karaman
Hajdi Katinac
Tanja Šijan
Mladen Stojanović
Goran Miletić

suđenju, stoga je postupak protiv njega razdvojen a Županijsko državno odvjetništvo iz Osijeka preciziralo je optužnicu na način da su navedene radnje koje se optuženiku stavljaju na teret, vrijeme izvršenja tih radnji, kao i djelo koje mu je stavljeno na teret. Opt. Željko Čizmić brani se sa slobode. Postupak protiv još dvojice optuženika iz navedene optužnice, protiv opt. Lazara Vidića i opt. Vlastimira Denčića, u prekidu je zbog teškog zdravstvenog stanja Lazara Vidića. Za ostalih 19 optuženika postupak je u prekidu dok ne budu dostupni nadležnim tijelima u Republici Hrvatskoj.

4. ŽDO u Osijeku je 19. prosinca 1994. godine podignulo optužnicu br. KT-265/92 protiv 18 optuženika zbog kaznenog djela genocida iz čl. 119. OKZ-a RH i kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st.1. OKZ-a RH počinjenoga u Lovasu. Optužnicom nije jasno razdvojeno koje radnje izvršenja kaznenog djela se odnose na genocid a koje se odnose na ratni zločin protiv civila. ŽDO iz Vukovara je nakon mirne reintegracije i povratka u Vukovar preuzelo predmet i preuredilo optužnicu. Tijekom 2005. i 2006. godine je na raspravama nazočan samo jedan optuženik, Ilija Vorkapić. Postupak u odnosu na njega nije razdvojen.
5. Pred Županijskim sudom u Vukovaru u tijeku je kazneni postupak, u kojem je glavna rasprava započela 2003. godine. Optužnicu br. KT-37/93, od 29. travnja 1996. godine, podignulo je ŽDO iz Osijeka. ŽDO iz Vukovara je predmet preuzelo nakon mirne reintegracije i povratka u Vukovar te je 2005. godine izmijenilo činjenični opis djela (optužnica ŽDO-a u Vukovaru br. K-DO-71/01 od 15. travnja 2005. godine protiv optuženoga Jugoslava Mišljenovića i drugih, ukupno 35 osoba) zbog kaznenog djela genocida iz čl. 119. OKZ-a RH počinjenoga u Mikluševcima. Protiv 9 optuženika je postupak obustavljen odlukom Suda jer su optuženici umrli. Na raspravama je nazočno 7 optuženika koji se brane sa slobode, ostali su u bijegu. Postupak za nazočne nije razdvojen. Optužnica je manjkava u odnosu na pravni opis djela. Radnje koje su stavljene na teret optuženomu Zdenku Magoču, opt. Jovanu Cici, opt. Đuri Krošnjaru su radnje izvršenja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st.1. OKZ-a RH. Za neke optuženike navedene su precizno radnje koje im se stavljaju na teret, a čine radnje izvršenja kaznenog djela genocida. No, za neke optuženike radnje izvršenja, koje im se stavljaju na teret, nisu radnje izvršenja kaznenog djela genocida već kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.
6. ŽDO u Vukovaru je 5. travnja 2006. godine podignulo optužnicu br. K-DO-42/01 protiv 35 osoba zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva počinjenoga u Berku iz čl. 120. st.1. OKZ-a RH. Od 35 optuženika 16 optuženika se navodi samo u prvom dijelu dispozitiva optužnice, tj. u dijelu optužnice gdje se navode sve inkriminirane radnje koje se stavljaju na teret svoj 35-orici optuženika. Konkretno radnje počinjenja kaznenog djela za 16 optuženika nisu nigdje navedene te iz optužnice nije vidljivo za koje konkretne radnje se optužuju. Kako je postupak razdvojen u odnosu na četvoricu prisutnih optuženika (13-ooptuženoga Slobodana Vučetića, 15-oopt. Petra Gunja, 17-oopt. Mirka Vujića i 26-oopt. Stevana Perića), ŽDO u Vukovaru podneskom je uskladilo činjenični opis, ali i

dalje nije navedeno koje se konkretne radnje počinjenja stavljaju na teret optuženom Mirku Vujiću. U podnesku kojim je precizirana optužnica opt. Stevanu Periću stavlja se na teret da je: "udario puškom Martu Nakić kad ju je pratio da ide hraniti stoku i kao stažar u logoru ju ošamario, te u logoru tukao Ljubicu Potočki i Maru Krajić". Isti činjenični opis naveden je i u optužnici od 05. travnja, s tim što kao optuženi za tu radnju nije naveden Stevan Perić, nego 31-opt. Miloš Perić. Tužitelj navodi brojke od 23 ubijene osobe i 15 odvedenih osoba kojima se nakon toga gubi svaki trag, iako se prebrojavanjem imena žrtava navedenih u optužnici dolazi do 24 ubijene i 16 odvedenih i nestalih osoba. Prebrojavanjem broja ubijenih osoba, a u vezi s konkretno navedenim radnjama koje se stavljaju na teret Slobodanu Vučetiću, Petru Gunju i Stevanu Periću, dolazi se do broja od 7 ubijenih osoba, te se naprijed navedene brojke (23 ili 24, odnosno 15 ili 16) očito odnose na svu 35-oricu optuženika zajedno iz nepreciziranog optužnog akta.

7. Pred Županijskim sudom u Rijeci započeo je drugi ponovljeni postupak protiv optuženika Radoslava Čubrila i drugih, radi kaznenog djela iz čl. 120. st.1. OKZ-a RH – ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, počinjenoga u Lovincu. Optužnicu br. KT-45/92, od 24. studenoga 1992. godine, podignulo je ŽDO iz Gospića protiv sedam optuženika. Postupak je vođen dva puta pred Županijskim sudom u Gospiću, donesene su dvije presude koje je Vrhovni sud Republike Hrvatske ukidao djelomično, a djelomično potvrdio oslobađajuću presudu za dvojicu optuženika. Rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske, br. II-Kž-41/06, od 7. ožujka 2006. godine, ukinuta je presuda Županijskog suda u Gospiću, a predmet je delegiran Županijskom sudu u Rijeci. ŽDO iz Rijeke uredilo je optužnicu koja sada ima broj K-DO-53/06. Svi optuženici su u bijegu, postupak se vodi u odsutnosti. To je, prema podacima koje smo dobili od ŽDO-a iz Rijeke, jedini postupak pred Županijskim sudom u Rijeci koji se vodi u odsutnosti optuženika za kazneno djelo ratnog zločina.

Glavne rasprave

Tehnički uvjeti

Županijski sud u Vukovaru ima neadekvatnu sudnicu, trenutno radi u privremenom prostoru a u zadnje tri godine ima najveći broj suđenja za ratne zločine. U ostalim sudovima sudnice su, uglavnom, dovoljno velike da bi optuženi, žrtve, svjedoci i publika bili na pristojnoj udaljenosti. Tek nekolicina sudova ima odvojene čekaonice za svjedoke, publiku i optužene. Čujnost u dijelu prostorije u kojem je smještena publika nije u svim sudovima dostatna, kao ni prozračnost.

U više županijskih sudova sudnice imaju opremu za prijenos slike i tona (u Osijeku, Vukovaru, Splitu, Zagrebu, Varaždinu, Karlovcu, Sisku, Gospiću, Bjelovaru i Šibeniku). Tijekom 2006. nismo zabilježili da su je upotrebljavali.

Niti jedan županijski sud nema mogućnosti, ili je nije koristio, za audio ili/i vizualno snimanje suđenja, u svrhu pravljenja prijepisa (transkripata). Iako je diktiranje za-

Sudske procese u RH pratili su:

Veselinka Kastratović
Maja Karaman
Hajdi Katinac
Tanja Šijan
Mladen Stojanović
Goran Miletić

pisnika u skladu sa postojećim zakonskim propisima, ovakva praksa je višestruko manjkava a u suvremenim tehničkim okolnostima neopravdiva (prvenstveno zbog nemogućnosti potpune rekonstrukcije tijekom suđenja za potrebe Vijeća, Vrhovnog suda i strana u sporu i čuvanja detaljnih izjava svjedoka, vještaka i optuženih).

Javnost suđenja

Informacije **o rasporedu rasprava**, kao i u dosadašnjoj praksi, nisu sustavno objavljivane izvan oglasnih ploča sudova no sudovi redovno odgovaraju na pisane upite. Informaciju o rasporedu rasprava na WEB stranici je tijekom 2006. godine uvelo još nekoliko županijskih sudova te osim Županijskog suda u Vukovaru rasporede suđenja na WEB stranici uglavnom redovno objavljuju i županijski sudovi u Osijeku i Zagrebu (informacije i priopćenja za javnost) dok na WEB stranici VSRH informacije o raspravama nisu redovne. WEB stranice imaju još županijski sudovi: u Karlovcu, Koprivnici, Splitu i Varaždinu.

Svi su postupci bili **otvoreni za javnost** (bez restrikcije brojnosti zainteresirane publike ili predstavnika medija) osim u dva slučaja gdje je javnost isključena stoga što je radnja izvršenja kaznenog djela ratnog zločina bila silovanje.

Atmosfera u sudnicama

Tijekom 2006. godine nismo zabilježili ometanje rada vijeća za ratne zločine ili sudionika kaznenog postupka. Prisutna publika, u kojoj su ili članovi obitelji i prijatelji optuženika ili oštećenika, nije bila smetnja za provođenje zakonitog postupka. Nisu zabilježeni incidenti na sudskim hodnicima.

Novinari su prisutni na, uglavnom, svim raspravama, makar lokalni tiskovni mediji. Novinari radio postaja suđenja prate samo iznimno. Interes uredništava za objavu informacija je različit, ovisno o slučaju i sadržaju rasprave. Tako je, primjerice, početak suđenja za zločin u Berku medijski ostao gotovo neprimjetan iako se radi o zločinu o kojemu se sudski proces godinama pripremao i očekivao.

Izvjestavanje o suđenjima za ratne zločine u elektronskim medijima, uključujući javnu televiziju, je šturo (iz mnogih razloga koji bi zahtijevali pomnije istraživanje, promišljanje i prikaz), osim u "slučajevima" kao što je to istraga protiv Branimira Glavaša koja kao takva ima veliku pozornost javnosti. O konkretnom su slučaju emitirane brojne tematske emisije sa pozvanim gostima na svim TV postajama koje emitiraju nacionalne programe. Pri tome su gosti višekratno bili i branitelji okrivljenika koji su na taj način imali mogućnost koristiti medijski prostor za posredan pritisak na sudionike postupka. To se posebno odnosi na lokalnu TV postaju STV (Slavonska televizija) čije su informativno-političke emisije često figurirale kao promičbeni servis osumnjičeničkove političke opcije ili njegove obrane. Državno odvjetništvo je i na temelju sadržaja emisija emitiranih na STV-u argumentiralo zahtjev za pritvor okrivljenoga zbog pritiska na svjedoke, no o eventualnoj kaznenoj prijavi protiv te postaje nemamo podatak.

Sadržajem emisija emitiranih na STV-u DO je argumentiralo činjenicu postojanja pritiska na svjedoke.

Na jednoj raspravi za ratni zločin nad civilnim stanovništvom, počinjenim u Vojno - istražnom centru "Lora" u Splitu bili su nazočni novinari i TV ekipa Televizije Republike Srpske iz Banja Luke.

Predsjednik Vijeća za ratne zločine u slučaju suđenja za *zločin na Koranskom mostu* je, na zahtjev svjedoka, zabranio njegovo fotografiranje u sudnici.

Prisutnost i ponašanje **pravosudne policije** je tijekom suđenja bilo u skladu sa njezinim zakonskim ovlastima²² i korektno.

Dostupnost sudske dokumentacije

Za potrebe praćenja suđenja većina predsjednika/ca vijeća za ratne zločine (osim u dva slučaja) odobrila je da se monitorima daje sudska dokumentacija - optužnice, raspravni zapisnici i presude.

Na pisane molbe statističke podatke su nam dostavila županijska državna odvjetništva iz Bjelovara, Čakovca, Zagreba, Karlovca, Rijeke, Šibenika, Zadra i Dubrovnika; Županijska državna odvjetništva iz Osijeka i Vukovara su nas uputila na podatke dostupne na njihovim WEB stranicama, a Županijsko državno odvjetništvo iz Splita nas je uputilo na Državno odvjetništvo. Županijsko odvjetništvo iz Gospića nam na ponovljene pisane molbe nije dalo ikakav odgovor.

Sudska vijeća

Postupak koji se vodi pred Županijskim sudom u Rijeci, protiv optuženoga Radoslava Čubrila i dr. se održava pred velikim vijećem (po odredbi čl. 20. ZKP-a sa dva suca profesionalca i tri suca porotnika) što je u suprotnosti s odredbom čl. 13 Zakona o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda (Rimski statut)²³.

Branitelj optuženoga u slučaju zločina u Čepinu pred Županijskim sudom u Osijeku je uložio prigovor nazočnosti jednog člana Vijeća jer da je ovaj sudjelovao u donošenju odluke kojom je, primjenom Zakona o općem oprost, obustavio kazneni postupak protiv ovog optuženika, a optužnica u tom predmetu je sadržavala, prema tvrdnji branitelja, gotovo isti činjenični supstrat kao i u ovom predmetu. Predsjednik Županijskog suda u Osijeku odbio je zahtjev za izuzećem suca - člana Vijeća.

Tijekom 2006. godine monitori **nisu zabilježili bitne povrede** odredaba Zakona o kaznenom postupku koje se odnose na vođenje i upravljanje postupkom i tijekom glavne rasprave.

U jednom slučaju pratimo da predsjednica Vijeća tijekom ispitivanja svjedoka učestalo postavlja sugestivna pitanja pa, čak, daje odgovore umjesto svjedoka pozivajući se na njihove izjave u istrazi. Ni branitelji ni tužitelj na to, za sada, nisu reagirali. Zabilježili smo slučaj kada je branitelj iskazao zabrinutost da se svjedoci na sudskom hodniku neposredno prije svjedočenja dogovaraju o svjedočenju, a da predsjednica Vijeća nije odredila korištenje odvojene sobe za svjedoke.

²² Izuzimajući pravilo da ženske torbice ima pravo pregledati samo policajka koje se uglavnom krši - negdje stalno, a negdje povremeno.

²³ U svim drugim kaznenim postupcima koje smo pratili su raspravna vijeća za ratne zločine bila sastavljena od tri suca profesionalca, sukladno odredbi čl. 13., st.2., Zakona o primjeni Statuta Međunarodnoga kaznenoga suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnoga, ratnoga i humanitarnoga prava.

Način ophođenja na koji želimo upozoriti je ona kada se predsjednik/ca Vijeća ne obraća prvo svjedoku, vještaku ili optuženomu pa nakon toga diktira u zapisnik nego to čini u jednom aktu. Pri tome se podrazumijevajućim uzima da je svjedok, vještak ili optuženi slušajući diktat dobro razumio i primio informaciju. Na taj se način mogu učiniti propusti koji se u zapisniku ne vide a, svakako, takav tip komunikacija nije ni dovoljno jasan ni poticajan za sugovornika koji bi trebao javno iskazivati o svojim spoznajama vezanim za teško kazneno djelo. Uvođenje video ili audio zapisa bez potrebe diktiranja zapisnika na licu mjesta bi, vjerujemo, potaknulo i omogućilo kvalitetniju komunikaciju.

Trajanje glavne rasprave

U 2006. je počelo 5 novih sudskih postupaka, 5 ponovljenih je trajalo do godinu dana, ostalih 8 traju više od godinu dana. Trajanja ponavljanih postupaka su od 4 mjeseca do 2,5 godine.

Pri analizi duljine trajanja glavne rasprave iz ugla prava na pravično suđenje (i optuženiku i oštećenima) svaki postupak treba promatrati zasebno. Od svih suđenja za ratne zločine koja pratimo, i za koja znamo da su provedena u RH, suđenje za *zločin na Koranskom mostu* protiv optuženoga Mihajla Hrastova je ono za koje je opravdano postaviti pitanje pravičnosti zbog dugotrajnosti postupka. Radi se o procesu koji ima samo jednog optuženoga a VRSJH je u dva navrata ukinuo oslobađajuću presudu zbog nedovoljno utvrđenoga činjeničnog stanja. Kako tri ponovljena suđenja traju ukupno četrnaestu godinu, Vijeće koje vodi treći postupak treba uzeti kao važan element slučaja i njegovo trajanje. Može se reći da je tijekom 2006. godine ovaj postupak dobio na dinamici te su izvedeni brojni dokazi.

Niti u jednom od praćenih suđenja nismo uočili da bi inzistiranje jedne od strana u postupku, ili Vijeća, na saslušanju nekog svjedoka ili vještaka imalo svrhu produljenje postupka; niti je bilo koja strana u postupku stavila takav prigovor.

Kod slučajeva gdje se vode procesi protiv velikog broja optuženih, a većina optuženih je odsutna, kao što je to u nekolikogodišnjim prvostupanjskim procesima za *zločin u Mikluševcima* i za *zločin u Lovasu* koji se vode na Županijskom sudu u Vukovaru, za pretpostaviti je niz objektivnih razloga za duža trajanja suđenja²⁴. Kako je zakonski rok za trajanje pritvora istekao, optuženi se sada brane sa slobode (uz zabranu izlaska iz Hrvatske). Iako su prava optuženih na taj način formalno poštovana, dužina sudovanja i obrana sa slobode imaju niz nuz-učinaka. "Nerješena" situacija se reflektira na položaj optuženih u zajednici (imajući na umu presumciju nevinosti). S druge strane, činjenica što se optuženi brane sa slobode utječe na svjedoke i na osjećaj pravde kod oštećenih te na pravosudnu praksu Republike Hrvatske u suđenjima za teška kaznena djela ratnih zločina.

ŽDO iz Osijeka podignulo je optužnicu br. K-DO-54/05, od 26. travnja 2006. godine, protiv optuženoga Freda Marguša i opt. Tomislava Dilbera, zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva počinjenog u Čepinu. Pred Županijskim sudom u Osijeku u tijeku je kazneni postupak protiv navedenih optuženika. Glavna

²⁴ Županijski sud u Vukovaru ima najveći broj suđenja za ratne zločine u RH u proteklih nekoliko godina.

rasprava je započela 13. lipnja 2006. godine, do kraja godine je održano 6 rasprava, 5 rasprava je odgođeno jer su medicinski vještaci utvrdili da opt. Marguš nije procesno sposoban. Još se nekoliko zakazanih ročišta nije održalo, jer se optuženik nalazio na liječenju u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu. Branitelj opt. T. Dilbera je najavio mogućnost da će tražiti razdvajanje postupka ukoliko se zbog procesne nesposobnosti prvoptuženoga proces u razumnom vremenu ne bude privodio kraju.

Pravo na obranu putem branitelja imaju svi optuženi, i oni kojima se sudi u odsutnosti. Pri tomu u nekim slučajevima jedan branitelj po službenoj dužnosti brani više optuženika (u suđenjima za *zločine* počinjene u Lovasu i u Mikluševcima). Zabilježili smo izrazitu pasivnosti branitelja po službenoj dužnosti u slučaju optuženoga Davidovića, no optuženi je, na upit predsjednika Vijeća, izjavio da je zadovoljan postupkom. Kvalitetu angažmana branitelja po službenoj dužnosti je monitorima teško analizirati i procjenjivati jer nemaju uvida u bitne dokumente – posebice žalbe. Zabilježili smo slučaj optuženoga Jove Begovića koji je osuđen u odsutnosti na 20 godina zatvora a njegov branitelj po službenoj dužnosti nije uložio žalbu na presudu VSRH-u.

Angažman tužitelja u dokaznom postupku

Nakon ponovljenog suđenja za ratni zločin nad civilima počinjen 1991. godine u vojnom zatvoru u Virovitici, protiv optuženoga Željka Iharoša i drugih pred Županijskim sudom u Bjelovaru, ostaje pitanje kvalitete zastupanja optužnice. Optužnica ŽDO-a iz Bjelovara br. K-DO-62/01, od 15. studenoga 2001. godine, izmijenjena na raspravi održanoj 24. siječnja 2002. godine, nije dovoljno razrađena a vremensko određenje inkriminiranoga događaja odnosi se, naizgled, na sve optuženike. Zastupnik optužbe nije inzistirao na ponovnom saslušanju svjedoka-oštećenika i očevidaca Đure i Radeta Skvorcana. Osim toga, nije upozoravao na, niti propitivao okolnosti mogućih pritisaka od strane podržavatelja optuženih ili od strane samih optuženih (branili su se sa slobode) na one svjedoke optužbe koji su mijenjali iskaze. (vidi str. 32).

Pred Županijskim sudom u Vukovaru u tijeku je kazneni postupak za *zločin u Mikluševcima*, glavna je rasprava započela 2003. godine. U tijeku je dokazni postupak koji se bliži kraju. Na raspravi održanoj 13. studenoga 2006. godine zamjenik ŽDO-a iz Vukovara, kao dokaz u kaznenom postupku, dostavio je Sudu list sa dvije stranice iz tiska za kojega je naveo da se radi o listu časopisa "Rusko slovo" od 20. – 21. studenoga 1991. godine. Iz priloženog lista ne vidi se broj stranica, niti se vidi točan naziv tiskovine. Predložio je Sudu da se izvrši prijevod s rusinskog jezika na hrvatski jezik svih tekstova na tom listu. Pri tomu nije naveo koji je članak bitan, što se hoće utvrditi iz toga dokaza, odnosno, koje činjenične navode iz optužnice taj dokaz potvrđuje i koje bi svjedoke u vezi s tim trebalo saslušati. Također, na raspravi održanoj 16. listopada 2006. godine, preslušavan je CD sa snimcima intervjua različitih osoba, neki su optuženici. Snimka sadrži izjave na hrvatskom i rusinskom jeziku. Zamjenik ŽDO-a iz Vukovara dostavio je Sudu prijepis sadržaja toga CD-a, za koji je, tijekom rasprave, utvrdio da nije vjeran originalu, te je predložio da Sud iz-

Osuđen u odsutnosti na 20 godina zatvora a branitelj po službenoj dužnosti nije uložio žalbu Vrhovnomu sudu RH.

Sudske procese u RH pratili su:

Veselinka Kastratović
Maja Karaman
Hajdi Katinac
Tanja Šijan
Mladen Stojanović
Goran Miletić

**Volonterska
Služba za podršku
svjedocima i žrtvama-
samo
u Županijskom sudu u
Vukovaru.**

vrši prijevod po stalnom sudskom tumaču za rusinski jezik. S obzirom na činjenicu da Zamjenik ŽDO-a iz Vukovara predlaže dokaz očekivalo bi se da će Sudu dostaviti dokaz u dovoljnom broju primjeraka za sve stranke u postupku, te na jeziku u službenoj uporabi u sudu, odnosno valjani prijevod i valjani transkript sadržaja CD-a.

Položaj svjedoka i žrtava

Zbog protoka vremena od počinjenja djela do istražnoga postupka, i česte nedostupnosti materijalnih dokaza, glavni oslonac i istrage i optužbe u suđenjima za ratne zločine su svjedoci. Jedan od indikatora profesionalnog suđenja je voljnost i sposobnost Vijeća za ratne zločine da proces vode tako da se svjedoci osjećaju sigurno, kako bi svjedočili o činjenicama koje znaju, a da obrana ima priliku neposredno ih ispitati. Posebno je to važno kada su u pitanju svjedoci i svjedoci – oštećenici u procesima za zločine počinjene od strane pripadnika vojno-policijskih postrojbi RH jer su još uvijek pod velikim pritiskom dijela javnosti ili/i počinitelja i njihovih podržavatelja, naročito ako žive u sredinama u kojima se zločin dogodio. Iako je na svim suđenjima koja smo pratili atmosfera u sudnici mirnija i kontroliranija, što ohrabruje svjedoke, zabilježili smo izostanak nužne sustavne, institucionalne, **podrške** upravo takvim svjedocima. Program *Odjela za podršku svjedocima i sudionicima kaznenih djela ratnih zločina* pri Ministarstvu pravosuđa RH je usmjeren na podršku svjedocima u međunarodnoj suradnji, dok podrška u suđenjima pred sudovima Republike Hrvatske izostaje. *Volonterska Služba za podršku svjedocima i žrtvama* radila je samo u Županijskom sudu u Vukovaru i to na poticaj i uz podršku predsjednika Suda. Volonteri te službe bili su u pratnji svjedoka pri dolasku i tijekom rasprave za vrijeme dok svjedok/kinja daje svoj iskaz.

U Republici Hrvatskoj institut “zaštićeni svjedok”, u predmetima suđenja za kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, još nije primijenjen. No, bilo je svjedoka koji su bili pod policijskom zaštitom. U Županijskom sudu u Karlovcu, svjedoci – preživjele žrtve s Koranskog mosta, imali su korektnu policijsku zaštitu.

Zahvaljujući dobroj regionalnoj suradnji pravosuđa i policije, osiguran je dolazak svjedoka iz Srbije, odnosno BiH i njihovo svjedočenje u slučaju *zločina u “Lori” i zločina na Koranskom mostu*, što je bilo prekretnica i u samim procesima i u dotadašnjoj praksi sudovanja za ratne zločine u Hrvatskoj.

Novinar Dargo Hedl je odbio svjedočiti u istrazi protiv okrivljenih Branimira Glavaša i Krunoslava Fehira jer ga pravosuđe nije zaštitilo od prijetnji kojima je bio izložen. To ukazuje na veliku vjerojatnost da će neodređivanje pritvora za okrivljenoga, i neprimjenjivanje sankcija²⁵ protiv onih koji utječu na svjedoke u istrazi protiv Branimira Glavaša, utjecati na voljnost i spremnost svjedoka i potencijalnih svjedoka da svjedoče u konkretnom slučaju, a i na svjedoke i potencijalne svjedoke u drugim procesima za ratne zločine.

²⁵ Bez ikakvih sankcija osumnjičenik za ratni zločin na svojoj WEB stranici objavljuje iskaz svjedoka dan pred Glavnim državnim odvjetnikom, proziva svjedoka, govori pogrdno o njegovu duševnom zdravlju.

MIŠLJENJE MONITORA O POJEDINIM PRVOSTUPANJSKIM PROCESIMA

Ponovljeno suđenje za ratni zločin nad civilima u Baranji protiv optuženoga Nikole Alaice i drugih provedeno je korektno

Županijski sud u Osijeku

Kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, čl. 120., st. 1., OKZ-a RH

Optuženi: Nikola Alaica, Mile Bekić, Drago Karagaća, Petar Mamula, Milan Prusac, Sreto Jovandić

Tužitelj: zamjenik Županijskoga državnoga odvjetnika iz Osijeka Željko Krpan

Branitelji: odvjetnici Slobodan Budak, Stevan Doboš i Artur Fishbah

Vijeće za ratne zločine: sudac Zvonko Vekić, predsjednik Vijeća, sudac Nikola Sajter, član Vijeća, i sutkinja Branka Guljaš, članica Vijeća

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku **korektno** je provelo ponovljeni kazneni postupak protiv optuženih Nikole Alaice, Mile Bekića, Drage Karagaće, Petra Mamule, Milana Prusca i Srete Jovandića koji su terećeni za ratni zločin protiv civilnoga stanovništva u Baranji, u periodu od 1991-1993. godine.

Odbijajuća presuda u odnosu na opt. Nikolu Alaicu, Mileta Bekića, Dragu Karagaću, Milana Prusca i Sreto Jovandića donesena je, međutim, nakon petogodišnjeg sudskog procesa koji je vođen na osnovu nedovoljno utemeljene optužnice, pri čemu su optuženici bili dvije godine u pritvoru. Optuženici su bili po dvije godine u pritvoru. Naime, Županijsko državno odvjetništvo iz Osijeka je, 2001. godine, podignulo optužnicu za kazneno djelo ratnoga zločina protiv civilnoga stanovništva, za ista opisana djela i s istim dokazima koje u ponovljenom postupku preinačuje u kazneno djelo oružane pobune. Pri tomu su Nikola Alaica i Mile Bekić optuženi za djelo oružane pobune iako su, po Zakonu o općem oprost, za to isto djelo već jednom amnestirani, još 1997. godine.

Ono što posebno zabrinjava jest to da je optužnica uopćena, da se odnosi na vrlo dug vremenski period, da nije dovoljno konkretna, a ono što se optuženima stavlja na teret ne predstavlja biće kaznenoga djela ratnoga zločina. Na osnovu ovakve optužbe stječe se utisak da su optuženi (izuzev optuženog Petra Mamule) kazneno gonjeni zato što su se priključili "drugoj strani". Tako se, na primjer, optuženi Drago Karagaća, između ostalog, tereti zato što je "obavljao vojne zadatke na karauli u periodu od ožujka 1992. do jeseni 1993. godine.", a optuženi Milan Prusac da je, "prema naređenjima pretpostavljenih, obavljao i druge policijske zadatke..."

Petogodišnji sudski proces je vođen na nedovoljno utemeljenoj optužnici.

Isti činjenični opis djela za ratni zločin i za oružanu pobunu potkrepljuje stavove da su primjenom Zakona o oprost, abolicirani ratni zločini!

za više informacija
www.centar-za-mir.hr

Ponovljeno suđenje za ratni zločin nad civilima počinjen 1991. godine u vojnom zatvoru u Virovitici protiv optuženoga Željka Iharoša i drugih

Županijski sud u Bjelovaru

Kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, čl. 120., st. 1., OKZ-a RH

Optuženi: Željko Iharoš, Ivan Vrban, Anđelko Kašaj i Luka Perak (branili su se sa slobode)

Vijeće za ratne zločine: sutkinja Milenka Slivar, predsjednica Vijeća, sudac Božidar Iverac, član Vijeća i sutkinja Davorka Hudoletnjak, članica Vijeća

Tužitelj: Darko Žegarac, zamjenik Županijskog državnog odvjetnika u Bjelovaru

Branitelji: odvjetnici Mirko Petraš, Boris Kozjak, Silvije Degen i Stjepan Voščak

Prethodni kazneni postupak vođen je pred Županijskim sudom u Bjelovaru tijekom 2001. i 2002. godine. Presudom br. K-55/01 od 24. siječnja 2002. godine su optuženici Ivan Vrban, Anđelko Kašaj i Luka Perak proglašeni krivima, te osuđeni na kazne zatvora u trajanju od po jedne godine. Optuženi Željko Iharoš oslobođen je optužbe. Zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ova je presuda ukinuta Rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske, a predmet je vraćen prvostupajskom sudu na ponovno suđenje s uputom da se provede novi dokazni postupak i ocjena svih dokaza.

U ponovljenom postupku je optužba protiv optuženih Ivana Vrbana i Anđelka Kašaja odbačena jer je Županijsko državno odvjetništvo iz Bjelovara tijekom postupka odustalo od daljnjeg kaznenog progona. Protiv optuženog Željka Iharoša i Luke Peraka donesena je oslobađajuća presuda koju Vijeće za ratne zločine obrazlaže nemogućnošću da na temelju izvedenih dokaza na nesumnjiv način utvrdi zapovjednu odgovornost optuženoga Željka Iharoša, odnosno individualnu odgovornost optuženoga Luke Peraka za djela navedena u optužnici. Vijeće nije inzistiralo na ponovnom svjedočenju ključnih svjedoka optužbe za što je trebalo koristiti međunarodnu suradnju o pitanjima ratnih zločina sa Srbijom.

Optužnica ŽDO-a iz Bjelovara br. K-DO-62/01, od 15. studenoga 2001. godine, izmijenjena na raspravi održanoj 24. siječnja 2002. godine, nije dovoljno razrađena a vremensko određenje inkriminiranoga događaja odnosi se, naizgled, na sve optuženike. Zastupnik optužbe nije inzistirao na ponovnom saslušanju svjedoka oštećenika i očevidaca Đure i Radeta Skvorcana. Osim toga, nije upozoravao niti propitivao okolnosti mogućih pritisaka od strane podržavatelja optuženih, ili od strane samih optuženih (branili su se sa slobode), na one svjedoke optužbe koji su se u sudnici ispričavali optuženima a svoje iskaze mijenjali tvrdeći da su pod istragom bili pod pritiskom – tvrdnje koje je Vijeće odbacilo. Tako nije reagirao niti kada je četvrtioptuženik, tijekom rasprave, verbalno napao svjedoka M. K, kada su dva bivša pripadnika Vojne policije (ujedno i svjedoci u slučaju, koji su o istim okolnostima tek kasnije trebali svjedočiti) bili prisutni u sudnici i pratili izlaganje svjedoka–ključara zatvora koji je u ranijem iskazu svjedočio o okolnostima počinjenja djela i nekim detaljima koji bi mogli teretiti optuženike, pa i jednoga od navedenih, u sudnici prisutnih, svjedoka.

Predsjednica Vijeća, kao niti Zamjenik ŽDO-a iz Bjelovara, nisu reagirali na inkriminiranje žrtve i oštećenika od strane branitelja optuženih te su se neke od tih inkriminacija unosile i u zapisnik.

Nakon ponovljenog suđenja ostaje pitanje kvalitete zastupanja optužnice.

**za više informacija
www.centar-za-mir.hr**

Suđenje za ratni zločin nad civilima i ratnim zarobljenicima protiv optuženoga Slobodana Davidovića, pripadnika “Škorpiona”, je korektno

Županijski sud u Zagrebu

Kazneno djelo ratnog zločina protiv civila (čl. 120., st. 1., OKZ-a RH) i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika (čl. 122. OKZ-a RH).

Optuženik: Slobodan Davidović

Vijeće za ratne zločine: sudac Miroslav Šovanj, predsjednik Vijeća, sutkinja Dušanka Zastavniković-Duplančić, članica Vijeća, sudac Marin Mrčela, član Vijeća

Tužitelj: Ivan Plevko, zamjenik Županijskog državnog odvjetnika iz Zagreba

Branitelj: Nenad Sarta, odvjetnik iz Zagreba

Pred Županijskim sudom u Zagrebu kazneni postupak za zločin u Godinjskoj bari, protiv optuženoga Slobodana Davidovića, pripadnika jedinice “Škorpiona”, trajao je tri mjeseca. Optuženi je proglašen krivim za kazneno djelo ratnoga zločina protiv civilnog stanovništva, iz članka 120., st.1., i kazneno djelo ratnoga zločina protiv ratnih zarobljenika, iz članka 122. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske. Izrečena mu je jedinstvena zatvorska kazna u trajanju od 15 godina. VSRH je potvrdio presudu.

Županijsko državno odvjetništvo iz Zagreba je prvu točku optužnice temeljilo isključivo na video-snimci strijeljanja Bošnjaka civila, jer nitko od saslušanih svjedoka nije imao neposredna saznanja o zločinu, nego su samo prepoznali optuženika na prikazanoj snimci. Iz tog je razloga, u preciziranoj optužnici, lipanj 1995. godine naveden kao vrijeme izvršenog zločina, iako je poznata činjenica da su ubijeni civili žrtve srebreničkog genocida koji je počinjen u srpnju 1995. godine.

Pred kraj toga postupka, na Okružnom sudu u Beogradu, pred Vijećem za ratne zločine, započeo je kazneni postupak protiv drugih pripadnika jedinice “Škorpiona”. Radi utvrđivanja svih činjenica o ovom zločinu, jer se radi o istom činjeničnom i pravnom opisu djela, neophodna je suradnja između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije. No, kako optuženici, kojima se sudi na Specijalnom odjelu Okružnog suda u Beogradu, u vrijeme sudskog procesa pred Županijskom sudu u Zagrebu, nisu dali svoju obranu nije se mogla koristiti mogućnost njihova svjedočenja putem videolinka.

Tijekom dokaznog postupka branitelj optuženoga po službenoj dužnosti nije postavio niti jedno pitanje svjedocima, osim što je predložio da se od MUP-a Srbije zatraži izvještaj kada je ustrojena jedinica “Škorpioni”. Pasivnost branitelja, tijekom suđenja, otvara pitanje je li poštovano pravo optuženog na obranu uz stručnu pomoć branitelja, iako optuženik, upitan od predsjednika Vijeća, nije imao primjedbi na rad svoga branitelja.

Prva točka optužnice se temeljila isključivo na video-snimci strijeljanja civila.

Branitelj po službenoj dužnosti nije postavio niti jedno pitanje svjedocima.

za više informacija
www.centar-za-mir.hr

Ponovljeno suđenje za ratni zločin nad civilima u “Lori” protiv optuženoga Tomislava Duića i drugih provedeno je korektno

Županijski sud u Splitu

Kazneno djelo: Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, članak 120, stav 1, OKZ-a RH

Optuženi: Tomislav Duić, Miljenko Bajić, Josip Bikić i Emilio Bungur (svi u bijegu), Davor Banić, Ante Gudić, Anđelko Botić i Tonči Vrkić (svi u pritvoru)

Branio: odvjetnici Drago Cvitanović, Slobodan Mikulić, Željko Ostoja, Dragan Mijoč, Vinko Ljubičić, Joško Čeh te odvjetnice Ankica Luetić i Laura Rene.

Tužitelj: Zamjenik Županijskog državnog odvjetnika (ŽDO) Split, Michele Squicciarro

Sudsko vijeće: sutkinja Spomenka Tonković, Predsjednica Vijeća, sudac Damir Primorac, član Vijeća, sutkinja Ljiljana Stipšić, članica Vijeća

Županijsko državno odvjetništvo iz Splita podiglo je Optužnicu br. K-DO-131/01, od 25. ožujka 2002. godine, kojom je optužilo Tomislava Duića, Tonča Vrkića, Miljenka Bajića, Josipa Bikića, Davora Banića, Emilia Bungura, Antu Gudića i Anđelka Botića, zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, čl. 120., st.1., OKZ-a RH. Županijski sud u Splitu donio je Presudu br. K-30/02, od 20. studenoga 2002. godine, kojom je sve optuženike oslobodio optužbe. Vrhovni sud Republike Hrvatske donio je Rješenje br. Kž-259/03, od 25. ožujka 2004. godine kojim je ukinuta prvostupajska presuda, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, naloženo je da se predmet vrati na ponovni postupak, pred potpuno izmijenjeno Vijeće, da se izvedu svi dokazi ponovo, da se saslušaju svjedoci iz Srbije i Crne Gore i Bosne i Hercegovine te da se utvrdi status oštećenika u kritično vrijeme.

Ponovljeni kazneni postupak je proveden profesionalno korektno.

U ponovljenom postupku donesena je presuda, kojom su optuženici Tomislav Duić, Tonči Vrkić, Davor Banić, Miljenko Bajić, Josip Bikić, Emilio Bungur, Ante Godić i Anđelko Botić, proglašeni krivima i nepravomoćno osuđeni na kazne zatvora od 6 do 8 godina, i produžen im je pritvor, za kazneno djelo ratnog zločina protiv civila, počinjeno u Vojno-istražnom centru “Lora” u Splitu od 12. lipnja do rujna 1992. godine.

Manjkavost izmijenjene optužnice je u tomu što nije dostatno specificirala koje se inkriminacije stavlja u točno određenom optuženiku na teret.

Javnost suđenja je bila osigurana, atmosfera i sigurnost u sudnici je za svjedoke i optuženike bila zadovoljavajuća. Suradnja pravosuđa i policije RH, Srbije i Bosne i Hercegovine, radi dovođenja svjedoka iz Srbije i Bosne i Hercegovine, dobro je funkcionirala i predstavlja iskorak u novu praksu sudovanja za ratne zločine u Republici Hrvatskoj koja pogoduje utvrđivanju materijalne istine i ostvarivanju pravde za žrtve.

Međutim, svjedoci iz Hrvatske koji su svjedočili u prilog optužbe, nisu svjedočili slobodno i iskazivali su strah zbog pritiska izvan sudnice. Jedan svjedok nije pristupio svjedočenju, a jedan je tražio status zaštićenoga svjedoka. U budućnosti će hrvatsko pravosuđe, u procesima za ratne zločine, morati unaprijediti praksu podrške i eventualne zaštite svjedocima.

**Svjedoci iz Srbije i BiH
svjedočili slobodno,
svjedoci iz Hrvatske
iskazivali strah.**

Ovaj je sudski proces obilježen ponašanjem nekih branitelja i braniteljica koji su načinom ispitivanja i komentarima napadali dostojanstvo svjedoka kao osoba. Svoje su političke stavove i prosudbe iznosili u sudnici i stavljali ih iznad vrijednosti zaštićenih međunarodnim humanitarnim pravom čime nisu pridonosili obrani svojih branjenika.

Sudske procese u RH pratili su:

Veslinka Kastratović
Maja Karaman
Hajdi Katinac
Tanja Šijan
Mladen Stojanović
Goran Miletić

za više informacija
www.centar-za-mir.hr

Mišljenje o dosadašnjemu tijeku kaznenoga postupka protiv okrivljenoga Branimira Glavaša

Pokretanje kaznenih postupaka, po neposrednoj i zapovjednoj odgovornosti, za djelo ratnoga zločina protiv civilnoga stanovništva protiv Branimira Glavaša, zbog njegove političke moći i utjecaja pa i simboličnoga značenja koje se njegovu djelovanju pridaje, je ujedno postalo, ispitom naravi identiteta mnogih subjekata, prvenstveno pravosudnih.

Smatarmo da pravosuđe Republike Hrvatske nije imalo snage osigurati (zaštititi) istražni postupak od pritisa okrivljenoga Branimira Glavaša.

Uzimajući u obzir cjelokupni tijek oba istražna postupka do donošenja pravomoćne odluke o privremenom prekidu istrage, čini se da je Državno odvjetništvo Republike Hrvatske ustrajno radilo u smjeru razjašnjavanja okolnosti i odgovornosti za ubojstva civila u Osijeku tijekom 1991. godine. Ipak su nejasni razlozi zašto je propustilo predložiti određivanje pritvora za okrivljenika odmah uz zahtjev za pokretanje istrage, nego tek nakon dva mjeseca, kada je već i cjelokupnoj obaviještenoj javnosti postalo bjelodano da svojom obranom posredstvom medija okrivljeni Branimir Glavaš vrši pritisak na svjedoke i istragu. Povezano s tim je i pitanje zašto Državno odvjetništvo nije koristilo mjeru kaznenog progona u slučaju pritisa na svjedoke, posebno na Krunoslava Fehira,²⁶ a u posljednje vrijeme i na Gordanu Getoš-Magdić.

Državno odvjetništvo i županijska odvjetništva u Zagrebu i Osijeku su u kaznenim predmetima protiv okrivljenoga Branimira Glavaša vodili paralelnu pravnu bitku za određivanje pritvora okrivljeniku s njegovom obranom i s nadležnim istražnim sudovima. Neodlučnost istražnih sudaca da mu odrede pritvor stavila je prvookrivljenoga Branimira Glavaša u povlašten položaj u odnosu na druge okrivljene i svjedoke.

S obzirom na težinu djela, istražni sudac i izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu su mogli i sami odrediti pritvor okrivljeniku. Međutim, unatoč jasno vidljivih pritisa okrivljenika na istražni proces posredstvom medija (čak objavljivanjem podataka iz istrage na WEB stranici) istražni je sudac tri puta, a izvanraspravno vijeće u dva navrata – kroz 4 mjeseca, odbijalo prijedloge/ žalbe DO-a za određivanje pritvora. Osim toga, prva odluka istražnog suca o privremenom prekidu istrage i puštanju okrivljenika iz pritvora donesena je na temelju nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja o eventualnoj procesnoj nesposobnosti okrivljenog (u koju se svjesno i namjerno dovodio) jer okrivljenik nije dopustio liječnicima da ga pregledaju.

Istražni sudac u Županijskom sudu u Osijeku proglašava, pak, isti Sud nenadležnim u predmetu za kojeg je prethodno priznao nadležnost određivši istragu suokrivljenima u istom slučaju. Nadalje, iako odredba članka 33. st. 4. ZKP-a kaže da je i nenadležni sud dužan poduzeti one radnje čija bi odgoda procesu štetila, isti Sud ne donosi rješenje o određivanju pritvora za prvookrivljenoga Branimira Glavaša, iako

²⁶ Status Krunoslava Fehira, koji je u vrijeme počinjenja djela bio maloljetan, se je tijekom predistražnih radnji mijenjao od položaja ugroženoga svjedoka i svjedoka do suokrivljenika u predmetu K-DO-105/06. Državno odvjetništvo nije primjenilo mjere kaznenog progona za njegovu zaštitu niti je javnosti dalo jasnu informaciju o njegovu statusu.

je pritvor odredio za suokrivljene. Vremenski slijed događanja upućuje na to kako je, zapravo, Županijski sud u Osijeku, po svaku cijenu (pa i presedanskom odlukom) nastojao izbjeći donošenje odluke o pritvoru Branimira Glavaša.

Okolnosti u kojima su istražni suci donosili odluke su opterećene dosadašnjom lošom pravnom praksom u suđenjima za ratne zločine u RH, pritiscima obrane posredstvom medija, neizvjesnošću mogućih posljedica štrajka glađu okrivljenika, te političkim kontekstom suđenja disidentu vladajuće stranke. Očigledno je da su nadjačale voljnost i spremnost istražnih sudaca da donesu nepopularnu odluku o njegovu pritvoru.

Pravomoćne odluke o privremenom prekidu istraga koje su donesene u oba predmeta temeljene su na rješenjima o privremenoj procesnoj nesposobnosti Branimira Glavaša, i u tom pogledu su zakonite, usprkos nepobitnoj činjenici da je tu nesposobnost okrivljenik ciljano prouzročio.

Istražni suci su pokazali nespemnost odrediti pritvor okrivljenoga Branimira Glavaša

	Slučaj/stadij	Kazneno djelo / sud / vijeće	Br. optužnice / ŽDO
1	ZLOČIN NA KORANSKOM MOSTU postupak treći put pred izmijenjenim Vijećem u tijeku	Protupravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja Županijski sud u Karlovcu Vijeće za ratne zločine: sudac Marijan Janjac, predsjednik Vijeća sutkinja Denis Pancirov, čl. Vijeća sudac Ivan Perković, čl. Vijeća	Optužnica ŽDO-a iz Karlovca, br. KT- 48/91 Optužnicu zastupa Ljubica Fiškuš Šumonja, ŽDO Karlovac
2	ZLOČIN U BERKU postupak u tijeku	Ratni zločin protiv civilnoga stanovništva Županijski sud u Vukovaru Vijeće za ratne zločine: sudac Nikola Bešenski, predsjednik Vijeća sutkinja Branka Ratkajec Čović, član Vijeća sudac Željko Marin, član Vijeća	Optužnica ŽDO-a iz Vukovara, br. K-DO-42/01, od 05. 04. 2006., precizirana podneskom od 08. 09. 2006. Optužnicu zastupa Zdravko Babić, zamjenik ŽDO-a
3	ZLOČIN U VIROVITICI ponovljeni nepravomoćna oslobađajuća presuda	Ratni zločin protiv civilnoga stanovništva Županijski sud u Bjelovaru Vijeće za ratne zločine: Sutkinja Milenka Slivar, predsjednica Vijeća Sudac Božidar Iverac, čl. Vijeća Sutkinja Davorka Hudoletnjak, čl. Vijeća	Optužnica ŽDO-a iz Bjelovara K-DO-62/01, od 15. 11.2001. izmijenjena 24.1. 2002. Optužnicu zastupa Darko Žegarac, zamjenik ŽDO-a iz Bjelovara
4	ZLOČIN U BELOM MANASTIRU I DRUGIM MJESTIMA BARANJE ponovljeni postupak nepravomoćno završen / osuđujuća presuda u odnosu na opt. Mamulu (kazna zatvora 4 godine i 10 mjeseci) i odbijajuće presude u odnosu na ostale optuženike	Ratni zločin protiv civilnoga stanovništva Županijski sud u Osijeku Vijeće za ratne zločine: sudac Zvonko Vekić, predsjednik Vijeća sudac Nikola Sajter, čl. Vijeća sutkinja Branka Guljaš, čl. Vijeća	Optužnica ŽDO-a u Osijeku, br. KT-136/94, od 03. travnja 2001. godine, izmijenjena podneskom od 14. ožujka 2002. godine Optužnicu zastupa Željko Krpan, zamjenik ŽDO-a iz Osijeka
5	ZLOČIN U ČEPINU postupak u tijeku	Ratni zločin protiv civilnoga stanovništva Županijski sud u Osijeku Vijeće za ratne zločine: sudac Krunoslav Barkić, predsjednik Vijeća sudac Mario Kovač, čl. Vijeća sutkinja Ante Budić, čl. Vijeća	Optužnica ŽDO-a Osijek br. K-DO-54/05 od 26. 04. 2006. Optužnicu zastupa Miroslav Kraljević, zamjenik ŽDO-a iz Osijeka

Optuženici / pripadnost formacijama	Žrtve
<p><i>Mihajlo Hrastov</i>, pripadnik policijskih postrojbi RH-a, brani se sa slobode</p>	<p>Žrtve - ubijeni: Jovan Stipić, Božo Kozlina, Nebojša Popović, Milić Savić, Milenko Lukač, Nikola Babić, Slobodan Milovanović, Svetozar Gojković, Miloš Srdić, Zoran Komadina, Mile Babić, Vaso Bižić, Mile Počuča;</p> <p>Žrtve - ranjeni: Duško Mrkić, Svetozar Šarac, Nebojša Jasnić i Branko Mađarac</p>
<p><i>Slobodan Vučetić, Petar Gunj, Mirko Vujić i Stevan Perić</i> pripadnici srpskih paravojnih postrojbi, opt.Perić se nalazi u pritvoru, ostala trojica optuženika brane se sa slobode</p>	<p>Žrtve - ubijeni: Milan Kovačević, Stipo Mitrović, Tomo Jelinić, Ljubica Mitrović, Zlatko Mitrović, Đuro Mitrović, Marko Kujundžić, Damir Kovačević, Marijan Marinčić, Marin Mitrović, Dragutin Penavić, Bartol Penavić, Željo Ore, Ivan Garvanović, Mato Garvanović, Milan Jelenić, Damir Mitrović, Jozo Mrkonjić, Ljubica Garvanović, Tunica Garvanović, Ana Magić, Janko Latković, Pero Gvozdanović, Janko Mrzopoljac</p> <p>Žrtve - odvedeni i nestali: Mato Kujundžić, Jakov Kujundžić, Slavko Mitrović, Marko Penavić, Dragutin Gvozdanović, Mato Mijatović, Mato Tomić, Luca Tomić, Ivan Ilanić, Ilija Bojić, Josip Majdaček, Edvina Ilanić, Marijan Kujundžić, Ivan Juratovac, Janko Grubač, Ivan Sotinac (16, a u optužnici se navodi broj 15)</p> <p>Žrtve - pretučeni: Marin Kujundžić, Milan Ivančić, Marin Martić, Mara Krajić, Marta Nakić, Ljubica Potočki</p>
<p><i>Željko Iharoš, Ivan Vrban, Anđelko Kašelj, Luka Perak</i>, na raspravi 16. 11. 2005. ŽDO iz Bjeelovara odustao je od dijela optužnice kojom se terete II i III optuženi pripadnici Vojne policije HV-a, branili su se sa slobode</p>	<p>žrtve – ubijeni: Bogdan Mudrinić, dr Ranko Mitrić</p> <p>žrtve - pretučeni: Đuro Svorcan i Rade Svorcan</p>
<p><i>Nikola Alaica, Mile Bekić, Drago Karagača, Petar Mamula, Milan Prusac i Sreto Jovandić</i>, <i>Tijekom prvog postupka bili u pritvoru u ponovljenom postupku branili su se sa slobode</i> Pripadnici srpskih parapolijskih formacija</p>	<p>Žrtve - zlostavljani: Stjepan Sklepić, Ešref Hadžić, Elvis Hadžić, Franjo Kovač, Nikola Kršić, Ivan Belaj, Franjo Joha, Ivan Kusik, Matija Đurin, Mijo Jagatić, Ivo Jagatić, Šanjika Krek, Julijana Matošić, Vera Martin, Josip Klasić, Davor Ranogajac, Pavo Zemljak, Vladimir Zemljak, Gizela Zemljak, Zoran Bandov, Veljko Salonja, Jovan Narandža, Antun Knežević, Zlata Levačić, Ankica Svetličić, Drago Dominić, Stevo Šantić, Antun Kuček</p> <p>Žrtve – protjerani: (18 stanovnika među kojima i: Nela Sklepić, Stjepan Varga, Nada Varga, Katarina Kosir, Franjo Malek, Katarina Tintar, Milan Bartolić, Vida Hadžikan, Franjo Furdi, Ivan Zadravec, Katarina Kolarić i njen muž, Zdenka Kner)</p>
<p><i>Fred Marguš i Tomislav Dilber</i> nalaze se u pritvoru pripadnici hrvatskih vojnih formacija</p>	<p>Žrtve - zlostavljani i ubijeni: Svetozar Bulat, Vukašin Bulat, Nedjeljka Vico, Nikola Vico, Ljubomir Grandić, Stevan Gvozdenović, Dragica Gvozdenović, Milutin Kutlić, Savo Pavitović</p> <p>Žrtva - zlostavljan, ranjen i preživio: Radoslav Ratković</p> <p>Žrtva - ranjen i preživio: Slaven Bulat</p>

	Slučaj/stadij	Kazneno djelo / sud / vijeće	Br. optužnice / ŽDO
6	<p>ZLOČIN U RAŠTEVIĆU</p> <p>ponovljeni (prvo suđenje je bilo u odsutnosti)</p> <p>nepravomoćna osuđujuća presuda (kazna zatvora u trajanju od 6 godina)</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnoga stanovništva</p> <p>Županijski sud u Zadru</p> <p>Vijeće za ratne zločine:</p> <p>Sudac Enka Moković, predsjednik Sudac Ante Anić, čl. Vijeća Sudac Boris Babić, čl. Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO-a u Zadru, br. KT-71/97, od 05. 07. 2001., s izmjenama od 16. lipnja 2003. godine i 18. svibnja 2006. godine</p> <p>Optužnicu zastupa</p> <p>Slobodan Denona, zamjenik ŽDO-a iz Zadra</p>
7	<p>ZLOČIN U DALJU</p> <p>postupak u tijeku</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnoga stanovništva</p> <p>Županijski sud u Osijeku</p> <p>Vijeće za ratne zločine:</p> <p>sudac Krunoslav Barkić, predsjednik sudac Katica Krajnović, čl. Vijeća sutkinja Dubravka Vučetić, čl. Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO-a iz Osijeka, br. KT-103/94, od 09. srpnja 2004.</p> <p>Optužnicu zastupa</p> <p>Miroslav Bušbaher, zamjenik ŽDO-a iz Osijeka</p>
8	<p>ZLOČIN U KORLATU</p> <p>ponovljeni (prvi i drugi u sutnosti)</p> <p>Nepravomoćna presuda kojom je opt. Macakanja osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina, opt. Ležaja na 5 godina, dok su op. Kužet i Cupač oslobođeni optužbe</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnoga stanovništva</p> <p>Županijski sud u Zadru</p> <p>Vijeće za ratne zločine:</p> <p>sudac Enka Moković, predsjednica Vijeća sudac Vladimir Mikolčević, čl. Vijeća sudac Boris Babić, čl. Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO-a u Zadru, br. KT-78/92 izmjenjena na gl. raspravi od 08. 05. 2003. godine</p> <p>Optužnicu zastupa</p> <p>Slobodan Denona, zamjenik ŽDO-a iz Zadra</p>
9	<p>ZLOČIN U MIKLUŠEVCIMA</p> <p>postupak u tijeku od 2003. godine, ponovno počeo 2005. godine zbog izmjenjene optužnice</p>	<p>Genocid</p> <p>Županijski sud u Vukovaru</p> <p>Vijeće za ratne zločine:</p> <p>sudac Nikola Bešenski, predsjednik sutkinja Zlata Sotirov, čl. Vijeća sutkinja Nevenka Zeko, čl. Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO-a u Osijeku, br. KT-37/93, od 29.4.1996. i ŽDO-a u Vukovaru, br. K-DO-71/01, od 15.4. 2005. (izmijenjen činjenični opis optužnice)</p> <p>Optužnicu zastupa</p> <p>Zdravko Babić, zamjenik ŽDO-a iz Vukovara</p>
10	<p>ZLOČIN U LORI</p> <p>U ponovljenom postupku svi su optuženici nepravomoćno osuđeni na kazne zatvora i to: Duić i Vrkić na 8 godina, Banić na 7 godina, Bajić, Bikić, Bungur, Gudić i Botić na 6 godina</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnoga stanovništva</p> <p>Županijski sud u Splitu</p> <p>Vijeće za ratne zločine:</p> <p>sutkinja Spomenka Tonković, predsjednica Vijeća sutkinja Ljiljana Stipišić, čl. Vijeća sudac Damir Primorac, čl. Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO-a iz Splita, br. KTO 131/02, od 25.3.2002.</p> <p>Optužnicu zastupa</p> <p>Michelle Squicciarro, zamjenik ŽDO-a iz Splita</p>

Optuženici / pripadnost formacijama	Žrtve
<p><i>Neven Pupovac</i> (u pritvoru) postupak u odnosu na optužene Duška i Jovicu Pupovca je prekinut jer su u bijegu, pripadnici srpskih paravojsnih formacija</p>	<p>Žrtve - zlostavljane: Danka Šopić i Marija Banović</p>
<p><i>Željko Čizmić</i>, za kojega je razdvojen postupak u odnosu na 19 optuženika i 2 optuženika u odnosu na koje je postupak prekinut, pripadnik srpske parapolijske formacije, brani se sa slobode</p>	<p>Žrtve - tučene: Damir Buljević, Stipo Sušić, Filip Đanko, Tomislav Hajduković, Marko Andabak, Ištvan Bačko, Slavko Palinkaš, Tomislav Kilić, Goran Šlinger, Vlatko Nikolić, Imra Moger Žrtve - oduzete stvari: Ištvan Bačko</p>
<p><i>Stevo Macakanja, Željko Ležaja, Branko Kužet i Željko Cupać</i> optuženi su u bijegu, pripadnici srpske paravojsne formacije</p>	<p>Žrtva- ubijen: Milan Bulić</p>
<p><i>Jugoslav Mišljenović, Milan Stanković, Dušan Stanković, Živadin Čirić, Petar Lenđer, Zdravko Simić, Joakim Bučko, Mirko Ždinjak, Slobodan Mišljenović, Dragan Čirić, Milan Bojanić, Jaroslav Mudri, Zdenko Magoč, Dušanka Mišljenović, Dragica Anđelić, Aleksandar Anđelić, Nikola Vljinić, Zoran Nikolić, Jovan Cico, Đuro Krošnjar, Ljubica Anđelić, Čedo Stanković, Stanislav Simić, Darko Hudak, Saša Hudak, Srđan Anđelić, Janko Ljekar</i> Prisutno 7 optuženika, jedan umro, ostali u bijegu pripadnici/ce srpskih paravojsnih formacija prisutni se brane sa slobode</p>	<p>Žrtve - ubijeni: Julijan Holik, Veronika Holik, Mihajlo Holik, Slavko Hajduk žrtve – pretučeni, mučeni: Đuro Biki, Eugen Hajduk, Vlatko Ždinjak, Mihajlo Hajduk, Emil Mudri, Željko Hirovati žrtve- protjerani iz sela: 98 osoba</p>
<p><i>Tomislav Duić (u bijegu), Tonči Vrkić, Miljenko Bajić (u bijegu), Josip Bikić (u bijegu), Davor Banić, Emilio Bungur (u bijegu), Ante Gudić, Anđelko Botić,</i> pripadnici VP-a HV-a prisutni su u pritvoru</p>	<p>Žrtve – ubijeni: Nenad Knežević, Gojko Bulović Žrtve – mučeni: Mirko Šušak, Lazo Ostojić, Branko Borojević, Tomo Krivić, Rade Krivić, Uglješa Bulović, Dušan Galić, Jovan Prkut, Milosav Katalina, Đorđe Katić</p>

	Slučaj/stadij	Kazneno djelo / sud / vijeće	Br. optužnice / ŽDO
11	ZLOČIN U VELEPROMETU postupak u tijeku	Ratni zločin protiv civilnog stanovništva Županijski sud u Vukovaru Vijeće za ratne zločine: Sudac Nikola Bešenski, predsjednik Vijeća Sudac Stjepan Margić, član Vijeća Sutkinja Jadranka Kurbel, članica vijeća	Optužnica ŽDO-a u Vukovaru Optužnicu zastupa Vlatko Miljković, zamjenik ŽDO iz Vukovara
12	ZLOČIN U LOVASU postupak u tijeku	Genocid / ratni zločin protiv civilnoga stanovništva Županijski sud u Vukovaru Vijeće za ratne zločine: sudac Ante Željko, predsjednik Vijeća sutkinja Zlata Sotirov, čl. Vijeća sutkinja Nevenka Zeko, čl. Vijeća	Optužnica ŽDO-a u Osijeku, br. KT265/92, od 19.12.1994, DO-K-9/00, i optužnica ŽDO-a u Vukovaru, br. K-DO-44/04, od 1.10.04. (spojene optužnice) Optužnicu zastupa Vlatko Miljković, zamjenik ŽDO-a iz Vukovara
13	ZLOČIN U LOVINCU Treći ponovljeni postupak, postupak delegiran sa Žs u Gospiću (u odsutnosti se ponavlja)	Ratni zločin protiv civilnog stanovništva Županijski sud u Rijeci Vijeće sastavljeno od 2 suca profesionalca i tri suca porotnika (odredba čl. 20. ZKP) – dokumentaciju još nismo dobili	Optužnica ŽDO-a u Rijeci, br. K-DO-53/06, Predmet ustupljen ŽDO u Rijeci odlukom VsRH br. II-Kr-41/06 od 07. ožujka 2006. godine Optužnicu zastupa dokumentaciju još nismo dobili

Optuženici / pripadnost formacijama	Žrtve
<p>Žarko Leskovic Brani se sa slobode Pripadnik srpskih paravojnih formacija</p>	<p>Žrtve - tučene: Ljubica Tepavac i Slađana Curnić</p>
<p>Ljuban Devetak, Milan Devčić, Milenko Rudić, Željko Krnjić, Slobodan Zoraja, Željko Brajković, Ilija Kresojević, Milan Rendulić, Obrad Tepavac, Radovan Tepavac, Zoran Tepavac, Milan Tepavac, Milan Radojčić, Milan Vorkapić, Dušan Grković, Milorad Vorkapić, Đuro Prodanović, Ilija Vorkapić Na raspravama prisutan samo Ilija Vorkapić, ostalima se sudi u odsutnosti, jer su u bijegu pripadnici srpskih paravojnih formacija prisutni se brani sa slobode</p>	<p>Žrtve - ubijeni u minskom polju: Božo Bađanac, Mijo Šalaj, Tomislav Sabljak, Slavko Štrangarić, Nikola Bađanjak, Marko Vidić, Mato Hodak, Tomo Sabljak – mlađi, Ivica Sabljak, Slavko Kuzmić, Petar Bađanjak, Marko Marković, Ivan Conjar, Ivan Kraljević – mlađi, Ivan Palijan, Josip Turkalj, Luka Balić, Željko Pavlič, Darko Pavlič, Darko Solaković, Zlatko Božić, Ivan Vidić, Antun Panjek, Zlatko Panjek (24 osobe)</p> <p>Žrtve ubijene na drugi način: Danijel Bađanjak, Ilija Bađanjak, Antun Jovanović, Anka Jovanović, Kata Pavličević, Alojzije Polić, Mato Keser, Josip Poljak, Ivan Ostrun , Dragutin Pejić, Stipo Mađarević, Pavo Đaković, Stipo Pejić, Živan Antolović, Milan Latas, Juraj Poljak, Mijo Božić, Vida Kriznarić, Josip Kraljević, Mirko Grgić, Mato Adamović, Marko Sabljak, Zoran Krizmanić, Josip Jovanović, Marin Balić, Katica Balić, Josip Turkalj, Petar Luketić, Ante Luketić, Đuka Luketić, Jozefina Pavošević, Marijana Pavošević, Slavica Pavošević, Stipo Luketić, Marija Luketić, Josip Rendulić, Rudolf Jonak, Andrija Deličić, Pero Rendulić, Franjo Pandža, Božo Vidić, Zvonko Martinović, Marko Domjanović, Anica Lemunović, Đuka Krizmanić</p> <p>Žrtve – preživjeli minsko polje: Marko Filić, Emanuel Filić, Stjepan Peulić, Josip Sabljak, Stanislav Franković, Mirko Kefer, Ivica Mujić, Ljubo Solaković, Milan Radmilović, Zlatko Tomo, Josip Gešnja, Mato Kraljević, Petar Vuleta, Lovro Geistner, Dragan Sabljak</p> <p>Žrtve – ozlijeđeni preživjeli: Mato Mađarević, Đuro Filić, Zoran Jovanović, Marija Vidić, ?Đuka Radočaj, Berislav Filić, Emanuel Filić, Pavo Antolović, Ivan Antolović, Željko ?Francisković, Ivan Šaković, Anđelko Filić, Zvonko Balić, Vjekoslav Balić, Man Pejak, Petar Sabljak, Mirko Grčanac</p>
<p>Radoslav Čubrilo, Milorad Čubrilo, Milorad Žegarac, Petar Hajduković, Gojko Markailo Sudi se u odsutnosti, jer su optuženi u bijegu Pripadnici srpskih paravojnih formacija</p>	<p>Žrtve – ubijeni: Stjepan Katalinić, Ivan Sekulić, Ivan Ivezić, Martin Šarić, Marko Pavičić Žrtva – tučeni: Mile Račić</p>

	Slučaj/stadij	Kazneno djelo / sud / vijeće	Br. optužnice / ŽDO
14	<p>ZLOČIN NA KORIDORU, U POTKONJU, VRPOLJU I KNINU</p> <p>Postupak je započeo 1. prosinca 2006. godine</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Šibeniku</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sutkinja Jadranka Biga – Milutin, predsjednica vijeća sudac Sanibor Vuletin – član vijeća sudac Ivo Vukelja – član vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO –a u Šibeniku, br. K-DO-14/06, OD 19. rujna 2006. godine</p> <p>Optužnicu zastupa Zvonko Ivić, zamjenik ŠDO iz Šibenika</p>
15	<p>ZLOČIN U PETRINJI</p> <p>Ponovljeni postupak (nakon što je postao dostupan), započeo 1. prosinca 2006. godine.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Sisku</p> <p>Vijeće za ratne zločine: Sutkinja Melita Avediđ, predsjednica Vijeća Sutkinja Višnja Vukić, članica Vijeća Sudac Danko Kovač, član Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO iz Sisaka br. K-DO-12/06</p> <p>Optužnicu zastupa Marijan Zgurić, zamjenik ŽDO iz Siska</p>
16	<p>ZLOČIN NA BRDU POGLEDIĆ KOD GLINE</p> <p>Postupak započeo 4. prosinca 2006. godine</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Sisku</p> <p>Vijeće za ratne zločine: Sutkinja Snježana Mrkoci, predsjednica Sutkinja Ljibica Rendulić - Holzer, članica Sudac Danko Kovač, članica</p>	<p>Optužnica ŽDO iz Sisaka br. K-DO-3/06</p> <p>Optužnicu zastupa Marijan Zgurić, zamjenik ŽDO iz Siska</p>
17	<p>ZLOČIN U PAULIN DVORU</p> <p>Ponovljeni postupak za drugookrivljenoga, započeo 27. listopada 2006. godine</p> <p>Napomena: prvooptuženi <i>Nikola Ivanković</i> je presudom Županijskog suda u Osijeku, br. K-18/03, od 8.4.04. godine proglašen krivim i osuđen na 12 godina zatvora; Rješenjem Vrhovnog suda RH, br. I-Kž-1196/04, od 10.5.04. godine, presuda preinačena na kaznu zatvora u trajanju od 15 godina.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Osijeku</p> <p>Vijeće za ratne zločine: Sudac Zvonko Vekić, predsjednik Vijeća Sudac Nikola Sajter, član Vijeća Sutkinja Branka Guljaš, članica Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO iz Osijeka, br. K-DO-68/02, od 12. ožujka 2003. godine, izmijenjena 5. travnja 2004. godine</p> <p>Optužnicu zastupa Željko Krpan, zamjenik ŽDO iz Osijeka</p>

Optuženici / pripadnost formacijama	Žrtve
<p><i>Milan Atlija i Đorđe Jaramaz</i> Optuženici se nalaze u pritvoru Pripadnici srpskih paravojsnih formacija</p>	<p>Žrtva – ubijena: u lipnju 1992. ogođine, u Republici BiH, na "koridoru", protupravno lišili slobode NN mušku osobu, civila, koji je ubijen, od oštećenika oduzeto 700- 800 švicarskih franaka Žrtve protupravnog lišenja slobode i prijetnje vatrenim oružjem u Potkonju: mladb. Toni Požar, Mila Jelić Žrtve protupravnog lišenja slobode i tuče u "stanciji milicije" u Kninu : Branko batić, Ante Jelić, Branko Požar, Miroslav Jelić Žrtva protupravnog lišenja slobode u Vrpolju i tučen u "stanciji milicije" u Knunu, te nanošenja teških tjelesnih ozljeda: Dragomir Grgić</p>
<p><i>Jovo Begović</i> Optuženik se nalazi u pritvoru Pripadnik srpske pravovojne formacije</p>	<p>Žrtve - ubijeni: Nikola Lokner, Štef Bučar, Đuro Marković, Milan Klarić, Alojz Mouča Žrtve – teško i lako ranjeni: Ramiz Halerić Rajko Đurinić, Mirko Buljan, Angelina Banadinović, Nikola Drakulić, Đuro Vujatović, Rajko Vujaković, Branko Ceković, Ljubica Ceković, Janko Kovačević, Marijan Popović, Zvonko Dumbović, Ivan Vidović i</p>
<p><i>Rade Miljević</i> Optuženik se nalazi u pritvoru Pripadnik srpske paravojsne formacije</p>	<p>Žrtve ubijeni: Janko Kaurić, Milan Litrić, Borislav Litrić, Antu Žužića</p>
<p><i>Opt. Enes Viteškić</i> Presudom Županijskog suda u Osijeku, br. K-18/03, od 8.4.2004. godine, opt. Enes Viteškić oslobođen je optužbe; Rješenjem Vrhovnog suda RH, br. I-KŽ-1196/04, od 10.5.2005. godine, ukinuta oslobađajuća presuda i predmet vraćen na ponovni postupak. Brani se sa slobode Pripadnik hrvatskih vojnih postrojbi</p>	<p>Žrtve ubijeni: Milan Labus, Spasoja Milović, Boja Grubišić, Božidar Sudžuković, Bosiljka Katić, Dragutin Kečkeš, Boško Jelić, Milan Katić, Dmtar Katić, Draginja Katić, Vukašin Medić, Darinka Vujnović, Anđa Jelić, Milica Milović, Petar Katić, Jovan Gavrić, Milena Rodić, Marija Sudžuković Tajno sahranjeni u vojnom skladištu "Lug", a potom, da bi kasnije, tajno, tijela u bačvama prebačena i sahranjena na lokalitetu "Rizvanuša" kod Gospića</p>

	Slučaj/stadij	Kazneno djelo / sud / vijeće	Br. optužnice /ŽDO
18	<p>ZLOČIN U BOROVO-COMMERCE</p> <p>Ponovljeni postupak nakon što je postao dostupan započeo 18. prosinca 2006. g., razdvojen od ostalih koji nisu dostupni. VSRH ukinuo je oslobađajuću presudu.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Vukovaru</p> <p>Vijeće za ratne zločine:</p> <p>Sudac Nikola Bešenski, predsjednik vijeća Sudac Stjepan Margić, član vijeća Sudac Slavko Teoflović, član vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO iz Vukovara, br. K-DO-37/04, od 19. srpnja 2004. godine</p> <p>Optužnicu zastupa</p> <p>Vlatko Miljković</p>

Optuženici / pripadnost formacijama	Žrtve
<p>Vlado Tepavac</p> <p>Brani se sa slobode, u predhodnom postupku je donesena oslobađajuća presuda.</p>	<p>Žrtve: Petar Drejić, pretučen</p>

* suđenja koja nismo pratili:

- opt. Milan Čačić**, kazneno djelo ratni zločin protiv civila, optuženik uhićen u listopadu 2005. godine u Puli, optužnica podignuta 30. studenoga 2005. godine, Županijski sud u Karlovcu, suđenje je počelo 26. travnja 2006. godine, završilo 29. svibnja 2006. godine
- opt. Stanojević i Jović**, Županijski sud u Sisku, presuda je donesena 30. svibnja 2006. godine, proglašeni krivima i osuđeni na kaznu zatvora u trajanju od 15 godina, žalba je uložena 5. srpnja 2006. godine
- opt. Dragan Đokić**, Županijski sud u Sisku, presuda je donesena 29. lipnja 2006. godine
- opt. Dušan i Rade Ivković**, pripadnici srpskih paravojnih postrojbi – Županijski sud u Vukovaru, postupak u tijeku, zatvoreno za javnost (kazneno djelo ratnog zločina protiv civila, radnja izvršenja je silovanje SP)
- opt. Michael Husnik i Kasim Hekić**, Županijski sud u Vukovaru, postupak u tijeku, zatvoreno za javnost (kazneno djelo ratnog zločina protiv civila, radnja izvršenja je silovanje)

	Slučaj	Kazneno djelo / sud / vijeće	Br. optužnice / ŽDO
1	<p>ZLOČIN U ERNESTINOVU</p> <p>Potvrđena osuđujuća presuda Županijskog suda u Osijeku kojom je izrečena kazna zatvora u trajanju od 6 godina</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnoga stanovništva</p> <p>Županijski sud u Osijeku</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sudac Darko Krušlin, predsjednik Vijeća sutkinja Katica Krajnović, čl. Vijeća sudac Zvonko Tomaković, čl. Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO-a u Osijeku, br. KT-190/92, od 19. studenoga 2003. godine, izmijenjena podneskom dana 15. srpnja 2004. godine</p> <p>Optužnicu zastupa Zvonko Kuharić, zamjenik ŽDO-a iz Osijeka</p>
2	<p>ZLOČIN U BOROVOM SELU</p> <p>Potvrđena presuda Županijskog suda u Vukovaru, kojom je opt. Jovanu Čurčiću izrečena kazna zatvora u trajanju od 14 godina, opt. Milošu Držajiću kazna zatvora od 10 godina, opt. Mladenu Maksimoviću kazna zatvora od 7 godina, a opt. Dušanu Mišiću, opt. Draganu (Čede) Saviću i opt. Jovici Vučenoviću kazne zatvora u trajanju od 6 godina</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnoga stanovništva</p> <p>Županijski sud u Vukovaru</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sudac Ante Zeljko, predsjednik Vijeća sudac Stjepan Čolaković, čl. Vijeća sutkinja Jadranka Kurbel, čl. Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO-a Vukovar br. K-DO-17/03 od 9. 9. 2003.</p> <p>Optužnicu zastupa Vlatko Miljković, zamjenik ŽDO-a iz Vukovara</p>
3	<p>ZLOČIN U TRNOVU I PODUNAVLJU</p> <p>Potvrđena presuda br. K-rz-1/95, od 29. prosinca 2005. godine, kojom je optuženik proglašen krivim za kazneno djelo iz čl. 120., st. 1., OKZ-a RH, osuđen je na kaznu zatvora od 14 godina; za kazneno djelo iz čl. 122. OKZ-a RH osuđen je na kaznu zatvora od 9 godina; izrečena mu je jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 15 godina</p>	<p>Ratni zločin protiv civila i ratni zločin protiv ratnih zarobljenika</p> <p>Županijski sud u Zagrebu</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sudac Miroslav Šovanj, predsjednik sutkinja Dušanka Zastavniković-Duplančić, čl. Vijeća, sudac Marin Mrčela, čl. Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO-a iz Zagreba, br. K-DO-182/05, od 8. rujna 2005.g.</p> <p>Optužnicu zastupa Ivan Plevko, zamjenik ŽDO-a iz Zagreba</p>

Optuženici	Imena žrtava
<p>Milan Stojisavljević pripadnik srpske paravojne formacije</p>	<p>Žrtve: nesrpsko stanovništvo ispitivano, zlostavljano i mučeno Žrtve – pretučeni s tjelesnim povredama: Franjo Šafran, Stjepan Kolomaz</p>
<p>Jovan Ćurčić, Miloš Držajić, Mladen Maksimović (u bijegu), Dušan Mišić, Dragan (Čede) Savić (u bijegu), Jovica Vučenović (u bijegu) pripadnici srpskih paramilicijskih formacija, prisutni su na izdržavanju kazne zatvora</p>	<p>Žrtva – umro od posljedica pretučenosti: Željko Hodak Žrtve – zlostavljani: Damir Tatar, Željko Bek, Nikola Perković, Darko Kiš, Josip Bošnjaković, Dobroslav Zadro, Josip Gorup, Željko Čiček, Ivica Milković, Nedeljko Krajinović, Ivan Vučković, Josip Vučković, Vlado Čizmar, Željko Jonek, Franjo Joh, Ivan Berender, Stjepan Tkalec, Luka Rožić, Darko Kiš, Renato Išpan, Luka Rožić, Karlo Babjaš, Branislav Škorak, Nedjeljko Dumančić, Božo Katalinić, Vilim Jajtić, Vlado Čizmar, Stjepan Jagetić, Pavo Zemljak, Željko Filipčić, Vladimir Zemljak, Ivan Zelembler, Darko Kušić</p>
<p>Slobodan Davidović, pripadnik srpske paravojne formacije "Škorpioni", Na izdržavanju kazne zatvora</p>	<p>Žrtve – ubijeni: maloljetni Azmir Alispahić, Safet Fejzić i još neidentificirane četiri mlađe muške osobe Žrtva – mučen: Željko Junačko</p>

Prema nama dostupnim podacima žalbeni postupak na VS RH je u tijeku za sljedeće slučajeve koje smo pratili:

- opt. Nikola Alaica i dr.** (kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva)
- opt. Luka Markešić i dr.** (kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i kazneno djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika)
- opt. Željko Iharoš i dr.** (kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva)
- opt. Tomislav Duić i dr.** (kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva)

KRONOLOGIJA TIJEKA PRAVOSUDNOGA PROCESA PROTIV BRANIMIRA GLAVAŠA²⁷

Protiv Branimira Glavaša i dr. vode se dva sudska postupka za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120 Osnovnog kaznenog zakona Republike Hrvatske pred Županijskim sudovima u Zagrebu i Osijeku.

Kronologija u kaznenom predmetu K- DO-105/06 ŽDO-a u Zagrebu protiv prvookrivljenoga Branimira Glavaša i drugookrivljenoga Krunoslava Fehira

(Prema medijima radi se o protupravnomu odvođenju, mučenju i ubojstvu dva civila ispred garaža Sekretarijata za Narodnu obranu u Osijeku)

Hitne istražne radnje ispitivanja svjedoka prije istrage

U vremenskom razdoblju od 6. srpnja 2005. do 22. ožujka 2006., na temelju izjava koje su određene osobe dale policiji i Državnom odvjetništvu, provedene su hitne istražne radnje ispitivanja svjedoka prije provođenja istrage, na temelju čl. 185. st. 1. Zakona o kaznenom postupku (u daljnjem tekstu ZKP). Istražne radnje provedene su pred istražnim sucem Županijskog suda u Zagrebu na temelju suglasnosti predsjednika Vrhovnog suda RH za promjenu mjesne nadležnosti, koja suglasnost je dana posebno za svaku predloženu istražnu radnju. Dvije od šest osoba ispitane su u svojstvu ugroženih svjedoka, temeljem zahtjeva državnog odvjetništva za njihov posebni način sudjelovanja i ispitivanja u postupku u smislu čl. 238. a st. 1. i 2. i čl. 238. c ZKP-a (pod pseudonimima, uz prikrivanje osobnih podataka) a koji je dan uz prijedlog za poduzimanje hitnih istražnih radnji.

U rujnu 2005. istražnom sucu Županijskog suda u Zagrebu predloženo je provođenje hitne istražne radnje prepoznavanja osoba putem fotografija i to oštećenika koji su pokojni te su iste i provedene, a prepoznavanje je izvršio tadašnji "Svjedok 1" (sada drugookrivljeni Krunoslav Fehir).

Kaznena prijava

Dostavljena je kaznena prijava PU osječko-baranjske broj KU-262/06 od 5. travnja 2006. protiv Branimira Glavaša zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva prema čl. 120. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu OKZ RH).

Nakon što je, na konferenciji za novinstvo, otac tadašnjeg "svjedoka 1", Krunoslava Fehira, otkrio njegov identitet, isti je, u svojstvu svjedoka, 6. ožujka 2006. ponovno dao iskaz pred istražnim sucem Županijskog suda u Zagrebu.

24. travnja 2006. zaprimljeno je posebno izvješće PU osječko-baranjske broj KU-262/06, kao dopuna kaznene prijave protiv Branimira Glavaša, sada i protiv Krunoslava Fehira zbog istog kaznenog djela.

²⁷ Izvješčaj HHO-a na temelju podataka dobivenih od DO RH te informacija iz medija.

Istraga

17. svibnja 2006. istražnom sucu Županijskog suda u Zagrebu podnijet je *istražni zahtjev* protiv prvookr. Branimira Glavaša i drugookr. Krunoslava Fehira zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH u vezi sa čl. 28. OKZ-a RH.

?? svibnja 2006. Hrvatski sabor je, na zahtjev Državnoga odvjetništva RH, ukinuo imunitet zastupniku Branimiru Glavašu da bi se mogla pokrenuti istraga.

13. lipnja 2006. *istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu donio je rješenje o provođenju istrage broj Kio-I-Rz-1/06 protiv prvo- i drugookrivljenika zbog citiranog kaznenog djela. Navedeno rješenje postalo je pravomoćno 3. srpnja 2006.*

Prvookr. Branimir Glavaš dao je izjavu pred istražnim sucem Županijskog suda u Zagrebu 1. lipnja 2006. i 9. lipnja 2006., a drugookr. Krunoslav Fehir 2. lipnja 2006.

Pritvor

U tijeku istrage 20. srpnja 2006. Državno odvjetništvo (u daljnjem tekstu DORH) *predložilo je određivanje pritvora protiv prvookr. B. Glavaša* temeljem čl. 102. st. 1. toč. 2. Zakona o kaznenom postupku, zbog postojanja osnovane sumnje da ometa kazneni postupak utjecajem na svjedoke. Taj *prijedlog odbijen* je rješenjem istražnog suca Županijskog suda u Zagrebu broj Kio-I-Rz-1/06 od 21. srpnja 2006. Na ovo rješenje *uložena je žalba* istog dana *koja je odbijena* rješenjem Izvanraspravnog vijeća toga suda broj Kv-483/06 od 23. srpnja 2006.

27. srpnja 2006. *ponovno je predloženo određivanje pritvora protiv prvookr. B. Glavaša* po istoj zakonskoj osnovi, no iz razloga koji nisu bili predmet razmatranja istražnog suca i Izvanraspravnog vijeća u prvom prijedlogu. Prijedlog je, također, *odbijen* rješenjem istražnog suca Županijskog suda u Zagrebu od 28. srpnja 2006. *Uloženu žalbu* na to rješenje je Izvanraspravno vijeće istog suda *ponovno odbilo* svojim rješenjem Kv-507/06 od 2. kolovoza 2006.

Konačno, *predloženo je određivanje pritvora protiv prvookr. Branimira Glavaša* i 10. listopada 2006., temeljem iste zakonske osnove, te je istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu 11. listopada 2006. pod brojem Kio-I-Rz-1/06 *ponovno odbio ovaj prijedlog*. Protiv tog rješenja *podnijeta je žalba* te je povodom te žalbe Izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu, svojim rješenjem broj Kv-678/06 od 15. listopada 2006., ukinulo rješenje istražnog suca i predmet vratilo na ponovno odlučivanje. Nakon toga istražni sudac je 23. listopada 2006. *odredio pritvor protiv prvookr. Branimira Glavaša temeljem čl. 102. st. 1. toč. 2. ZKP-a*, no, u toj fazi, bez odobrenja Hrvatskog sabora, iako je prvookr. Branimir Glavaš saborski zastupnik.

25. listopada 2006. DO predložilo je istražnom sucu Županijskog suda u Zagrebu *određivanje pritvora protiv prvookr. Branimira Glavaša i temeljem čl. 102. st. 1. toč. 4. ZKP-a*. Shodno tom prijedlogu zatraženo je od Mandatno-imunitetnog povjerenstva Hrvatskog sabora davanje odobrenja za pritvaranje prvookr. Branimira Glavaša. Isto odobrenje zatražio je i istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu.

Mandatno-imunitetno povjerenstvo Hrvatskog sabora je dalo odobrenje za pritvaranje saborskog zastupnika Branimira Glavaša 26. listopada 2006. i to temeljem oba zahtjeva.

Prvookr. Branimir Glavaš *uhićen je* (predao se) 26. listopada 2006. Odmah je započeo *štrajk glađu* te je peti dan po uhićenju prebačen u Bolnicu za osobe lišene slobode u Zagrebu.

Konačno, istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu 13. studenog 2006. prihvatio je prijedlog DO-a te *odredio pritvor protiv prvookr. Branimira Glavaša i po osnovi iz čl. 102. st. 1. toč. 4. ZKP-a, smatrajući da postoje i posebno teške okolnosti djela kao osnova za pritvor.*

Od 17. srpnja 2006. su u tijeku istrage ispitana 43 svjedoka od 45-oro koliko je u istražnom zahtjevu predložilo Državno odvjetništvo. DO je 20. listopada 2006. predložilo ispitivanje daljnjih 10 svjedoka, što je istražni sudac i prihvatio te su isti ispitani 21., 22. i 23. studenog 2006. Osim toga, 13. studenoga je predloženo ispitivanje novih 16 svjedoka, a o tom prijedlogu još nije odlučeno. I obrana je, prema informacijama iz medija, predložila ispitivanje 25 svjedoka i o tom prijedlogu isto tako još nije odlučeno.

Prekid istrage i ukidanje pritvora

Rješenjem istražnog suca Županijskog suda u Zagrebu od 2. prosinca 2006. *privremeno je prekinuta istraga i ukinut pritvor.* Istražni sudac donosi rješenje o prekidu istrage na temelju nalaza i mišljenja liječničkog konzilija u kojem se zaključuje da se stanje B. Glavaša u posljednja 24 sata bitno pogoršalo, te da nije procesno sposoban.

Nakon 37 dana štrajka glađu B. Glavaš je iz Bolnice za osobe lišene slobode u Zagrebu kolima Hitne pomoći prebačen u Kliničku bolnicu Osijek.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu *uložilo je žalbu* Izvanraspravnom vijeću Županijskog suda u Zagrebu protiv rješenja istražnog suca o prekidu istrage.

Izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu rješenjem od 8. 12. 2006. *ukinulo je* odluku istražnog suca u Zagrebu o prekidu istrage i puštanju iz pritvora, naredivši da se održi ročište na koje će biti pozvan tročlani konzilij liječnika koji bi trebao procijeniti je li zdravstveno stanje B. Glavaša takvo da ga onemogućava da fizički dolazi na ročišta, ili je riječ o stanju u kojemu on nije sposoban shvatiti što se događa.

Po uručanju rješenja Izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Zagrebu Branimiru Glavašu, isti je odbio daljnje liječenje i *ponovno stupio u štrajk glađu.*

Istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu Z. Posavec je saslušao tročlani liječnički konzilij 18.12.2006. odlučio da se isti uputi u Osječku bolnicu gdje će pregledati Glavaša i dati konačni nalaz i mišljenje.

2. 1. 2007. godine istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu Z. Posavec je donio *rješenje o privremenom prekidu istraga protiv B. Glavaša* na temelju nalaza i mišljenja liječničkog konzilija, kao i da se *B. Glavašu neće odrediti pritvor.* Glasnogovornik Županijskog suda u Zagrebu je u medijima dao obrazloženje da Sud neće odrediti pritvor jer tijekom prekida istrage neće provoditi nikakve procesne radnje.

Kronologija u kaznenom predmetu K-DO-76/06 ŽDO-a u Osijeku protiv prvookrivljenoga Branimira Glavaša i drugih

(Prema medijima radi se o odvođenju, mučenju i ubojstvima više desetina osječkih civila na obali rijeke Drave)

Uprava kriminalističke policije MUP-a RH dostavila je DORH-u *kaznenu prijavu protiv tri osobe*, od kojih je jedna sada ugroženi svjedok, koja osoba je dala svoj iskaz pred istražnim sucem Županij-

skog suda u Zagrebu, a iz čijeg iskaza su proizlazili podaci da su određene osobe na području Osijeka 1991. počinile kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH na temelju čega je započela obrada kaznenog predmeta kako se to u nastavku kronološki opisuje:

Zapisnik o ispitivanju osumnjičenika Mirka Sivića, sastavljen od službenika Policijske uprave osječko-baranjske (u nastavku teksta PU osječko-baranjska), Sektora kriminalističke policije br. KU-752/06 od 17. listopada 2006., u prisustvu zamjenika Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku (u nastavku teksta ŽDO u Osijeku) i branitelja osumnjičenika;

Kaznena prijava PU osječko-baranjske br. KU-752/06 od 18. listopada 2006. podnesena Županijskom državnom odvjetništvu u Osijeku protiv Mirka Sivića i drugih nepoznatih osoba zbog postojanja osnovane sumnje da su počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH;

Istražni zahtjev ŽDO-a u Osijeku br. K-DO-76/06 protiv Mirka Sivića zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH;

Rješenje Istražnog centra Županijskog suda u Osijeku br. Kio-170/06 od 19. listopada 2006. o provođenju istrage protiv osumnjičenika Mirka Sivića zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH;

Rješenje Istražnog centra Županijskog suda u Osijeku br. Kio-170/06-5 od 19. listopada 2006. kojim se protiv osumnjičenika Mirka Sivića određuje pritvor iz zakonskog osnova predviđenog čl. 102. st. 1. toč. 4. Zakona o kaznenom postupku;

Zapisnik PU osječko-baranjske br. KU-756/06 od 19. listopada 2006. o ispitivanju osumnjičenika Zdravka Dragića u nazočnosti branitelja i zamjenika ŽDO-a u Osijeku;

Zapisnik o ispitivanju osumnjičenice Gordane Getoš-Magdić u PU osječko-baranjskoj, Sektoru kriminalističke policije br. KU-756/06 od 20. listopada 2006.;

Kaznena prijava PU osječko-baranjske br. KU-756/06 od 20. listopada 2006. podnesena ŽDO-u u Osijeku protiv Branimira Glavaša, Ivica Krnjaka, Dina Kontića, Tihomira Valentića, Zdravka Dragića, Gordane Getoš-Magdić i više nepoznatih počinitelja zbog postojanja osnovane sumnje da su počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH;

Istražni zahtjev ŽDO-a u Osijeku br. K-DO-76/06 od 20. listopada 2006. protiv Ivica Krnjaka, Dine Kontića, Tihomira Valentića, Zdravka Dragića i Gordane Getoš-Magdić;

Zapisnici istražnog suca Županijskog suda u Osijeku br. Kir-1128/06 od 20. listopada 2006. o dovođenju uz kaznenu prijavu uhićenika Ivica Krnjaka, Tihomira Valentića, Zdravka Dragića i Gordane Getoš-Magdić;

Zapisnici istražnog suca Županijskog suda u Osijeku br. Kir-1128/06 od 20. listopada 2006. o dovođenju uz kaznenu prijavu uhićenika Ivica Krnjaka, Tihomira Valentića i Dine Kontića;

Zapisnici istražnog suca Županijskog suda u Osijeku br. Kir-172/06 od 21. listopada 2006. o ispitivanju okrivljenika Ivica Krnjaka, Dine Kontića, Tihomira Valentića i Zdravka Dragića;

Zapisnik Istražnog centra Županijskog suda u Osijeku broj Kir-1128/06 od 21. listopada 2006. sastavljen povodom dovođenja uhićene Gordane Getoš-Magdić po djelatnicima PU osječko-baranjske uz kaznenu prijavu, u nazočnosti branitelja i zamjenika ŽDO-a u Osijeku;

Zahtjev ŽDO-a u Osijeku za davanje odobrenja za pritvaranje i pokretanje kaznenog postupka protiv Branimira Glavaša broj K-DO-76/06 od 21. listopada 2006. upućen DORH-u;

Zapisnik Istražnog centra Županijskog suda u Osijeku br. Kio-172/06 o ispitivanju osumnjičenice Gordane Getoš-Magdić u kaznenom predmetu protiv Ivice Krnjaka i dr. od 22. listopada 2006.,

Rješenje Istražnog centra Županijskog suda u Osijeku br. Kio-172/06 od 22. listopada 2006. kojim se određuje provođenje istrage protiv prvoosumnjičenika Ivice Krnjaka, drugo osumnjičenika Dine Kontića, trećeosumnjičenika Tihomira Valentića, četvrtoosumnjičenika Zdravka Dragića i petoosumnjičene Gordane Getoš-Magdić zbog kaznenih djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH;

Rješenje Istražnog centra Županijskog suda u Osijeku br. Kio-172/06 od 22. listopada 2006. kojim se određuje pritvor protiv osumnjičenika Ivice Krnjaka, Dine Kontića, Tihomira Valentića, Zdravka Dragića i Gordane Getoš-Magdić iz zakonskog osnova predviđenog čl. 102. st. 1. toč. 2. i 4. Zakona o kaznenom postupku zbog sumnje da su počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH;

Zapisnik Istražnog centra Županijskog suda u Osijeku br. Kio-172/06 od 22. listopada 2006. kojim se branitelji okrivljenika u kaznenom predmetu protiv osumnjičenika Ivice Krnjaka i dr. upozoravaju o dužnosti čuvanja kao tajne svega što je vezano za navedeni kazneni postupak kao i svega što ubuduće saznaju kroz isti, sukladno čl. 207. Zakona o kaznenom postupku;

Zahtjev za davanje odobrenja za pritvaranje i pokretanje kaznenog postupka protiv Branimira Glavaša upućen Hrvatskom saboru od strane DORH-a broj KR-I-DO-1396/06 od 22. listopada 2006.;

Odluka Hrvatskog sabora, Mandatno-imunitetnog povjerenstva, od 23. listopada 2006. za pritvaranje Branimira Glavaša, Klasa: 021-14/06-03/08, Urbroj: 6521-25-06-08,

Istražni zahtjev ŽDO-a u Osijeku br. K-DO-76/06 od 23. listopada 2006. protiv Branimira Glavaša zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH;

Zapisnik Istražnog centra Županijskog suda u Osijeku broj Kio-173/06-2 od 23. listopada 2006. o ispitivanju osumnjičenika Branimira Glavaša;

Rješenje Županijskog suda u Osijeku broj Kio-173/06-3 od 23. listopada 2006. kojim se navedeni Sud u kaznenom predmetu protiv Branimira Glavaša, povodom Istražnog zahtjeva Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku br. K-DO-76/06 od istog dana, oglašava mjesno nenadležnim;

Rješenje Županijskog suda u Osijeku broj Kio-173/06-5 od 24. listopada 2006. kojim se odbija prijedlog ŽDO-a u Osijeku za zadržavanje osumnjičenika Branimira Glavaša kao neosnovan;

Rješenje Županijskog suda u Osijeku broj: Kv-257/06-3, Kio-173/06 od 25. listopada 2006. kojim se prihvaća žalba DO-a, ukida pobijano Rješenje kojim se ne prihvaća prijedlog za zadržavanje osumnjičenika Branimira Glavaša, i predmet upućuje na ponovno odlučivanje istražnom sucu;

Rješenje Županijskog suda u Osijeku broj: Kio-173/06-14 od 25. listopada 2006. kojim se odbija prijedlog ŽDO-a u Osijeku da istražni sudac odredi zadržavanje osumnjičenog Branimira Glavaša kao neosnovan;

Rješenja Izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Osijeku br. Kv-254/06 i Kv-258/06 od 25. listopada 2006. kojima su odbijene žalbe Mirka Sivića na Rješenja istražnog suca o provođenju istrage i određivanju pritvora;

16. studenoga 2006. Hrvatski sabor je trebao odlučiti o odluci Mandatno – imunitetnog povjerenstva o ukidanju zastupničkog imuniteta na temelju koje je Branimir Glavaš pritvoren. Zastupnici vladajuće stranke HDZ-a su predložili da se u predmetu koji se vodi pred Županijskim

sudom u Osijeku B. Glavašu ne ukine imunitet i onemogućiti pritvaranje. Kao razlog su naveli neujednačenost sudske prakse jer se, primjerice, drugi osumnjičeni za ratne zločine brane sa slobode. Također su predložili da se u predmetu koji se vodi pred Županijskim sudom u Zagrebu odobri ukidanje imuniteta radi određivanja pritvora po zakonskoj osnovi utjecaja na svjedoke, ali ne i po osnovi težine djela. Glasovanje je odgođeno.

Odluka Hrvatskog sabora, Mandatno-imunitetnog povjerenstva, od 26. listopada 2006. o ukidanju zastupničkog imuniteta radi pritvaranja Branimira Glavaša, Klasa: 021-14/06-03/08, Urbroj: 6521-25-06-08.

Rješenje Izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Osijeku br. Kv-259/06 od 27. listopada 2006. kojim se odbija žalba ŽDO-a u Osijeku na Rješenje istražnog suca o odbijanju prijedloga za zadržavanje osumnjičenog Branimira Glavaša;

Zahtjev Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku br. K-DO-76/06 od 27. listopada 2006. za proširenje istrage protiv . prvoosumnjičenika Ivce Krnjaka ;

Rješenje Izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Osijeku br. Kv-262/06 od 27. listopada 2006. kojim se prihvaća žalba DO-a, ukida Rješenje o proglašenju mjesno nenadležnim suda u Osijeku za provođenje istrage protiv Branimira Glavaša i predmet vraća Sudu na ponovno odlučivanje;

Rješenje Županijskog suda u Osijeku o provođenju istrage protiv Branimira Glavaša zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH, broj Kio-173/06-23 od 30. listopada 2006.;

Rješenje Izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Osijeku br. Kv-263/06 od 31. listopada 2006. kojim su odbijene žalbe Dine Kontića, Tihomira Valentića, Zdravka Dragića i Gordane Getoš-Magdić o određivanju pritvora;

Rješenje Izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Osijeku br. Kv-265/06 od 02. studenog 2006. o odbijanju žalbi Dina Kontića, Zdravka Dragića i Gordane Getoš-Magdić o provođenju istrage;

Rješenje Izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Osijeku br. Kv-265/06 od 03. studenog 2006. o spajanju u jedinstveni postupak postupaka protiv Mirka Sivića (predmet Kio-170/06) i protiv Ivce Krnjaka i dr. (predmet Kio-172/06);

Rješenje istražnog suca Županijskog suda u Osijeku br. Kio-170/06 od 06. studenog 2006. o proširenju istrage protiv Ivce Krnjaka za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH;

Rješenje istražnog suca Županijskog suda u Osijeku br. Kio-173/06 od 10. studenog 2006. o odbijanju prijedloga Državnog odvjetnika za određivanje pritvora Branimiru Glavašu;

Rješenje Izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Osijeku br. Kv-277/06 od 13. studenog 2006. o spajanju u jedinstveni postupak postupaka protiv Mirka Sivića (predmet Kio-170/06) i Branimira Glavaša (predmet Kio-173/06);

Rješenje Izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Osijeku Kv-272/06 od 13. studenog 2006. o odbijanju žalbe Branimira Glavaša na Rješenje o provođenju istrage, te je istraga u tijeku.

4.12. 2006. odvjetnici Branimira Glavaša predlažu prekid istrage.

6.12. 2006. osječki liječnički tim dostavlja nalaz i mišljenje istražnom sucu da je Branimir Glavaš procesno nesposoban.

Privremeni prekid istrage

Istražni sudac Županijskog suda u Osijeku Mario Kovač je rješenjem od 20.12. 2006. *privremeno prekinuo istragu protiv Branimira Glavaša*, dok se istraga protiv preostalih šest osumnjičenika nastavlja. Istražni sudac svoju odluku temelji na nalazu vještaka medicinske struke i psihijatra koji su zaključili da B. Glavaš zbog narušenog zdravstvenog stanja nije raspravno sposoban.

Branimir Glavaš je od ulaska u pritvor, pa do prvog rješenja istražnog suca Županijskog suda u Zagrebu od 2.12. 2006. kojim mu je pritvor ukinut, a on prebačen u Klinički centar Osijek, štrajkao glađu. Ponovno je započeo štrajk glađu kada mu je uručeno rješenje Izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Zagrebu od 8.12. 2006.

Sudske procese u RH pratili su:

Veselinka Kastarović

Maja Karaman

Hajdi Katinac

Tanja Šijan

Mladen Stojanović

Goran Miletić

**CENTAR ZA MIR,
NENASILJE
I LJUDSKA PRAVA**

Županijska 7
HR-31 000 Osijek
tel/fax: ++ 385 31 206 886
e-mail:
centar-za-mir@centar-za-mir.hr
web:
www.centar-za-mir.hr

DOCUMENTA

Odranska 1
HR-10 000 Zagreb
tel: ++ 385 1 457 2398
fax: ++ 385 1 549 9744
e-mail:
document@zamir.net
web:
www.documenta.hr

**GRAĐANSKI ODBOR
ZA LJUDSKA PRAVA**

Ulica grada Vukovara 222
HR-10 000 Zagreb
Tel/fax: ++ 385 1 61 71 530
e-mail:
goljpb@zamir.net
web:
www.goljpb.hr

**HRVATSKI HELSINŠKI
ODBOR ZA LJUDSKA
PRAVA**

Bauerova 4/II
HR-10 000 Zagreb
tel: ++ 385 1 4613 630
fax: ++ 385 1 4613 650
e-mail:
hho@hho.hr
web:
www.hho.hr